

«Қазақстанның Авиациялық Әкімшілігі» АҚ
Қаржылық есептелік
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған
жыл үшін,
тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебімен

«Қазақстанның Авиациялық Әкімшілігі» АҚ
Қаржылық есептелік
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған
жыл үшін,
тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебімен

Мазмұны

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ БЕКІТУ ҮШІН ЖАУАПКЕРШІЛІК ТУРАЛЫ БАСШЫЛЫҚТЫҢ МӘЛІМДЕМЕСІ	2
Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі	3-5

Қаржылық есептелік

Қаржылық жағдай туралы есеп	6
Пайда немесе шығын және өзге де жиынтық кіріс туралы есеп	7
Ақшалай қаражаттың қозғалысы туралы есеп	8
Капиталдағы өзгерістер туралы есеп	9
Қаржылық есептелікке ескертпелер	10-40

«Қазақстанның авиациялық әкімшілігі» АҚ
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікті дайындау және бекіту үшін
жауапкершілік туралы басшылықтың мәлімдемесі

Ұсынылған тәуелсіз аудиторлардың есебінде қамтылған аудиторлардың міндеттерін сипаттаумен бірге қаралуға тиіс төмендегі өтініш «Қазақстанның Авиациялық Әкімшілігі» АҚ (бұдан әрі - Компания) қаржылық есептілігіне қатысты аудиторлардың жауапкершілігін ажырату мақсатында жасалды.

Компания басшылығы 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша барлық қолданыстағы аспектілерде Қаржылық жағдайды, сондай – ақ оның қызметінің нәтижелерін, ақша қаражатының қозғалысын және көрсетілген күні аяқталған жылдағы капиталдағы өзгерістерді Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – «ХҚЕС») сәйкес нақты көрсететін қаржылық есептілікті дайындауға жауапты

Жеке қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық жауапты:

- есеп саясатының тиісті қағидаттарын таңдау және оларды дәйекті қолдану;
- осындай ақпараттың орындылығын, дұрыстығын, салыстырмалылығын және түсінікті болуын қамтамасыз ететін нысанды ақпаратты, оның ішінде есеп саясаты туралы деректерді ұсыну;
- ХҚЕС талаптарын орындау пайдаланушылардың есептілікті сол немесе өзге мәмілелердің, сондай-ақ өзге де оқиғалардың немесе шарттардың Компания қызметінің қаржылық жағдайына және қаржылық нәтижелеріне тигізетін әсерін түсінуі үшін жеткіліксіз болған жағдайларда қосымша ақпаратты ашу;
- Компанияның жақын болашақта үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетін бағалау.

Басшылық сонымен қатар жауапты:

- Компанияда тиімді және сенімді ішкі бақылау жүйесін әзірлеу, енгізу және оның жұмыс істеуін қамтамасыз ету;
- кез келген уақытта компанияның қаржылық жағдайы туралы ақпаратты жеткілікті дәлдікпен дайындау және қаржылық есептіліктің басшылық талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ететін бухгалтерлік есеп жүйесін қолдау;
- Компания активтерін қорғау және алаяқтық және басқа да теріс пайдалану фактілерін анықтау және болдырмау үшін өз құзыреті шегінде шаралар қабылдау.

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікті Компания басшылығы 2024 жылғы 27 маусымда шығарылымға бекітті.

Бас директор

Геордже – Каталин Раду

Бас бухгалтер

Жумина Р. К.

Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі

«Қазақстанның Авиациялық Әкімшілігінің» АҚ акционері мен басшылығына

Пікір

Біз «Қазақстанның авиациялық әкімшілігі» АҚ қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік - (бұдан әрі - «Компания»), 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы есептен, пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы есептен, ақша қаражатының қозғалысы туралы есептен және көрсетілген күні аяқталған жыл ішіндегі капиталдағы өзгерістер туралы есептен, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелерін қоса алғанда, қаржылық есептілікке ескертпелерден тұратын қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған қаржылық есептілік Кемганияның 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдайың, сондай – ақ қрсетілген күнге аяқталған дыл ішіндегі оның қаржылық нәтижелері мен ақша қаражаттың қозғалысын Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі - "ХКЕС") сәйкес барлық елеулі қатынастарда шынайы көрсетеді.

Пікір білдіру негіздемесі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (бұдан әрі – "ХАС") сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің жауапкершілігіміз бұдан әрі есептің "Аудитордың қаржылық есептілік аудиті үшін жауапкершілігі" бөлімінде сипатталған. Біз компанияға қатысты бухгалтерлерге арналған халықаралық Этика стандарттары жөніндегі кеңестің Кәсіби бухгалтерлерінің Әдеп кодексіне (бұдан әрі – "БӘХСК Кодексі") және Қазақстан Республикасындағы қаржылық есептілік аудитіне қолданылатын этикалық талаптарға сәйкес тәуелсізбіз және осы талаптар мен БӘХСК кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық. Біз алған аудиторлық дәлелдер біздің пікірімізді білдіруге негіз бола алатындай жеткілікті және тиісті деп санаймыз.

Маңызды жағдайлар - салыстырмалы ақпарат

Біз қаржылық есептіліктің 6-Ескертпесіне назар аударамыз, онда 2022 жылдың 1 қаңтарындағы, 2022 жылдың 31 желтоқсанныңдағы және 2022 жылдың 31 желтоқсанныңдағы салыстырмалы ақпараттың өзгертілгені көрсетілген. Біздің пікіріміз бұл жағдайға қатысты өзгертілген жоқ.

Басқа мәселелер

Компанияның 2022 жылғы 31 желтоқсандағы және көрсетілген күні аяқталған жылдағы қаржылық есептілігіне аудитті 2023 жылғы 23 маусымында осы есептілік туралы өзгертілмеген пікір білдірген басқа аудиторлар жүргізді.

Салыстырмалы ақпаратпен байланысты өзге де мәліметтер

2023 жылғы 31 желтоқсандағы және көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша біз жүргізген қаржылық есептілік аудиті шеңберінде, 6-ескертпеде сипатталған түзетулерге аудиторлық тексеру жүргіздік. Аудиторлық түзетулер 2022 жылдың 1 қаңтардағы, 2022 жылдың 31 желтоқсаныныңды сонымен қатар 2022 жылы 31 желтоқсанда ақталған жыл іші жағдайы бойынша қаржылық жағдай туралы есепте, жыл ішіндегі пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс, капиталдағы және ақша қаражатының қозғалысындағы өзгерістер туралы есептерде қолданылған салыстырмалы ақпараттардың қайта есептелуіне қатысты қолданылған. Біздің пікірімізше, 6 ескертпеде сипатталған түзетулер дұрыс әрі тиісті болып табылады және дәйекті түрде қолданылған.

Басшылықтың және корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалардың қаржылық есептілікке жауапкершілігі

Басшылық ХҚЕС-на сәйкес қаржылық есептіліктің дайындалуы мен шынайы ұсынылуына және жосықсыз әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланбаған қаржылық есептілікті дайындау үшін басшылық қажет деп анықтайтын ішкі бақылау жүйесіне жауапты.

Қаржылық есептілікті дайындаған кезде басшылық Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалау, тиісті жағдайларда үздіксіз қызметке қатысты мәселелерді ашып көрсету және басшылық Компанияны таратуды, оның қызметін тоқтатуды ниеттеніп отырғанда немесе тарату не болмаса қызметін тоқтатудан бөлек, оның өзге қайсыбір нақты балама нұсқасы болмаған жағдайларды қоспағанда, қызметің үздіксіздігі туралы жсрамалы негізінде есептілікті жасау үшін жауапты.

Корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғалар Компанияның қаржылық есептілігінің дайындалуын қадағалауға жауапты.

Аудитордың қаржылық есептілік аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз қаржылық есептіліктің жосықсыз әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланбағандығы туралы және ақылға қонымды сенімділікпен аудиторлық есеп пен пікірімізден тұратын аудиторлық есепті шығару. Ақылға қонымды сенімділік жоғары деңгейдегі сенімділікті білдіреді, бірақ ол Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудитте елеулі бұрмалану болған кезде, ол әрқашан елеулі бұрмалануларды табатындығына кепіл болып табылмайды. Бұрмаланулар алаяқтық әрекеттер немесе қателіктердің нәтижесі болуы мүмкін және де олар жеке немес жиынтық түрінде осы қаржылық есептілік негізінде пайдаланушылар қабылдайтын экономикалық шешімдеріне ықпал етуі мүмкін болған жағдайда, бұрмаланулар елеулі болып саналады.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудит шеңберінде біз кәсіби пайымдауды қолданамыз және аудит барысында кәсіби скептицизмді сақтаймыз. Сонымен қатар, біз келесі әрекеттерді орындаймыз:

- жосықсыз әрекеттер немесе қателіктер салдарынан қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және жүргіземіз; біздің пікірімізді білдіруге негіз болатын жеткілікті және тиісті аудиторлық дәлелдемелер аламыз. Жосықсыз әрекеттер нәтижесінде елеулі бұрмалануды анықтамау қауіпі қателіктер нәтижесінде елеулі бұрмалануды анықтамау қауіпінен жоғары, өйткені жосықсыз әрекеттер сөз байласу, жалғандық, қасақана өткізіп жіберу, ақпаратты бұрмаланған түрде ұсыну немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өту әрекеттерін қамтуы мүмкін;
- компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатында емес, жағдайларға сәйкес аудиторлық рәсімдерді әзірлеу мақсатында аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесінің ұғымын түсінеміз;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және басшылық айқындаған бухгалтерлік бағалау мен тиісті ақпаратты ашудың негізділігін бағалаймыз;
- біз басшылық қызметтің үздіксіздігі туралы болжамдарды қолданудың заңдылығы туралы қорытынды жасаймыз және алынған аудиторлық дәлелдер негізінде компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетіне елеулі күмән тудыруы мүмкін оқиғаларға немесе жағдайларға байланысты елеулі белгісіздік бар-жоғы туралы қорытынды жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы қорытындыға келсек, біз аудиторлық есепте қаржылық есептіліктегі ақпаратты тиісті түрде ашуға назар аударуымыз керек немесе егер мұндай ақпаратты ашу орынсыз болса, біздің пікірімізді өзгертуіміз керек. Біздің қорытындыларымыз аудиторлық есеп беру күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда, болашақ оқиғалар немесе жағдайлар компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін жоғалтуына әкелуі мүмкін;
- қаржылық есептіліктің тұтастай ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын, оның ішінде ақпаратты ашуды, сондай-ақ қаржылық есептіліктің оның негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды олардың дұрыс ұсынылуы қамтамасыз етілетіндігін бағалауды жүргіземіз.

Біз корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалармен ақпараттық өзара іс-қимылды жүзеге асырамыз, олардың назарына аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер, оның ішінде аудит процесінде анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері туралы ақпаратты жеткіземіз.

Біз сондай-ақ корпоративтік басқаруға жауапты тұлғаларға, тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті этикалық талаптарды сақтағанымыз туралы мәлімдеме береміз, және бұл адамдарға аудитордың тәуелсіздігіне негізді әсер етеді деп санауға болатын барлық қатынастар мен басқа да мәселелер туралы, ал қажет болған жағдайда тиісті сақтық шаралары туралы хабарлаймыз.

Қол қойылды:

Елена Лейбович

Орындаушы аудитор

Сертификатталған аудитордың лицензия
2021 жылғы 11 тамыздағы № МФ-0001856

Бекітілді:

Олжас Қуанышбеков

«SFAI Kazakhstan» ЖШС Бас директоры

Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі
2024 жылғы 3 маусымда берген № 24020399
Қазақстан Республикасының аумағында аудиторлық
қызметпен айналысуға арналған мемлекеттік
лицензия

Қазақстан Республикасы, Алматы қаласы, 050059,
Бостандық ауданы, Әл-Фараби даңғылы 13,
«Нұрлы-тау» БК, 1Б блок, 505 каб.

2024 жылғы 27 маусым

«Қазақстанның Авициалық Әкімшілігі» АҚ

Қаржылық жағдай туралы есеп
2023 жылғы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша
Барлық сома қазақстандық мың теңгемен ұсынылды

мың теңге	Еск.	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелді)	2022 жылғы 1 қаңтар (қайта есептелді)
Активтер				
Ұзақ мерзімді активтер				
Негізгі құралдар	7	143,731	90,832	114,474
Материалдық емес активтер	8	45,674	42,524	24,374
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер	9	457,663	155,605	311,211
Ұзақ мерзімді активтер жиыны		647,068	288,961	450,059
Ағымдағы активтер				
Сауда дебиторлық берешек		28,039	–	–
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем		–	239,746	241,447
Басқа ағымдағы активтер	10	74,838	30,868	66,844
Ақша қаражаты мен оның баламалары	11	1,935,554	1,883,032	1,096,696
Ағымдағы активтер жиыны		2,038,431	2,153,646	1,404,987
Активтер жиыны		2,685,499	2,442,607	1,855,046
Меншікт. капитал және міндеттемелер				
Капитал				
Акционерлік капитал	12	1,877,337	1,877,337	1,874,425
Жинақталған шығын		(1,229,978)	(2,341,473)	(2,181,129)
Капиталд жиыны		647,359	(464,136)	(306,704)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер				
Жалдау бойынша міндеттемелер	9	248,638	–	164,040
Алынған қарыздар	13	781,053	1,182,077	1,655,084
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелер	22	28,629	66,564	124,109
Ұзақ мерзімді міндеттемелер жиыны		1,058,320	1,248,641	1,943,233
Ағымдағы міндеттемелер				
Алынған қарыздар, ағымдағы бөлім	13	–	688,167	–
Ақылы қызметтер мен міндетті аударымдар бойынша міндеттемелер	14	57,344	–	–
Сауда және өзге де кредиторлық берешек	15	54,255	14,418	4,097
Болашақ кезендердің кірістері	18	–	641,190	–
Жалдау міндеттемелері, ағымдағы бөлім	9	209,025	164,039	147,171
Табыс салығы бойынша міндеттемелер		67,689	–	–
Басқа салықтар мен төлемдер бойынша берешек	16	479,321	95,768	37,818
Қызметкерлерге сыйақы бойынша міндеттемелер	17	106,544	54,369	29,431
Басқа да ағымдағы міндеттемелер		5,642	151	–
Ағымдағы міндеттемелердің жиыны		979,820	1,658,102	218,517
Міндеттемелер жиыны		2,038,140	2,906,743	2,161,750
Капитал мен міндеттемелер жиыны		2,685,499	2,442,607	1,855,046

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қаржылық есептілігін компания басшылығы 2024 жылдың 27 маусымында мақұлдады және оның атынан қол қойылды:

Бас директор

Геордже – Каталин Ралу

Қаржылық жағдай туралы есеп осы қаржылық есептілікке оның ажырамас бөлігі болып табылатын ескертпелермен бірге қаралуға тиіс.

Бас бухгалтер

Жумина Р. К.

АҚ «Қазақстанның Авициалық Әкімшілігі»

**Пайда немесе шығын және өзге де жиынтық кіріс туралы есеп
2023 жылғы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша
Барлық сома мың қазақстандық теңгемен ұсынылды**

мың теңге	Еск.	2023 жыл	2022 жыл (қайта есептелді)
Мемлекеттік ұйымнан аударымдардан түскен кіріс	18	4,488,693	3,417,511
Қызмет көрсетуден түскен кіріс	19	3,491,839	–
Операциялық шығыстар	20	(6,719,402)	(3,390,798)
Басқа да операциялық кірістер	21	232,096	6,551
Шетел валютасымен операциялардан түскен таза (залал)/ пайда		(7,570)	(9,279)
Қаржылық шығыстар	22	(257,024)	(241,874)
Салық салуға дейінгі пайда/(залал)		1,228,632	(217,889)
(Шығындар) / табыс салығын үнемдеу	23	(239,027)	57,545
Бір жылдағы таза пайда/(залал)		989,605	(160,344)
Жыл ішіндегі басқа жиынтық табыс		–	–
Бір жылдағы жиынтық табыс/(залал) жиыны		989,605	(160,344)

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қаржылық есептілігін компания басшылығы 2024 жылдың 27 маусымында мақұлдады және оның атынан қол қойылды:

Бас директор

Геордже – Каталин Раду

Бас бухгалтер

Жумина Р. К.

Пайда немесе залал және өзге де жиынтық табыс туралы есеп оның ажырамас бөлігі болып табылатын осы қаржылық есептілікке ескертпелермен бірге қаралуға тиіс.

АҚ «Қазақстанның Авиациялық Әкімшілігі»

Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп
2023 жылғы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша
Барлық сома мың қазақстандық теңгемен ұсынылды

мың теңге	2023 жыл	2022 жыл
Операциялық қызмет бойынша ақша қаражаттарының қозғалысы		
Мемлекеттік ұйымнан аударымдардан түсетін түсімдер	3,847,503	4,058,701
Үшу қауіпсіздігін және авиациялық қауіпсіздікті және өзге де қызметтерді қамтамасыз етуді қадағалауды жүзеге асырғаны үшін міндетті аударымдардан түсетін түсім	3,934,910	–
Жеткізушілерге ақшалай төлемдер	(1,170,776)	(200,720)
Еңбекақы төлеу бойынша төлемдер	(3,977,691)	(1,839,072)
Бюджетке төленетін басқа да төлемдер	(416,127)	(537,000)
Төленген пайыздар	(12,352)	(26,713)
Өзге де түсімдер	–	8,010
Өзге де төлемдер	(683,216)	(491,349)
Операциялық қызметтен алынған ақша қаражатының таза қозғалысы	1,522,251	971,857
Төленген корпоративтік табыс салығы	–	–
Операциялық қызметтен алынған ақша қаражатының таза қозғалысы	1,522,251	971,857
Инвестициялық қызметтен бойынша ақша қаражаттарының таза қозғалысы		
Негізгі құралдарды сатып алу	(85,732)	(2,985)
Материалдық емес активтерді сатып алу	(12,898)	(24,326)
Инвестициялық қызметте падаланылған ақша қаражатының таза қозғалысы	(98,630)	(27,311)
Қаржы қызметі бойынша ақша қаражатының қозғалысы		
Алынған қарыздарды өтеу	(1,181,500)	–
Жалдау бойынша міндеттемелердің негізгі сомасын төлеу	(192,151)	(147,172)
Қаржылық қызметінде пайдаланылған ақша қаражатының таза қозғалысы	(1,373,651)	(147,172)
Ақша қаражаттары мен олардың баламаларының таза өсуі	49,970	797,374
Валюта бағамының өзгеруінің әсері	–	(9,244)
Ақша қаражатының құнсыздануына арналған Резерв	2,552	(1,794)
Жыл басындағы ақша қаражаттары және олардың баламалары	1,883,032	1,096,696
Жыл аяғындағы ақша қаражаты және олардың баламалары	1,935,554	1,883,032

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қаржылық есептілігін компания басшылығы 2024 жылдың 27 маусымында мақұлдады және оның атынан қол қойылды:

Бас директор
Геордже – Каталин, Раду

Бас бухгалтер
Жумина Р. К.

Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп оның ажырамас бөлігі болып табылатын осы қаржылық есептілікке ескертулермен бірге қаралуы тиіс.

АҚ «Қазақстанның Авициалық Әкімшілігі»

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп
2023 жылғы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша
Барлық сома мың қазақстандық теңгемен ұсынылды

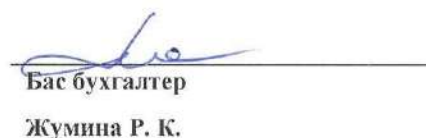
мың тенге	Акционерлік капитал	Қарызды қайта бағалау бойынша Резерв (қайта есептелген)	Жинақталған залал (қайта есептелген)	Меншікті капитал жиыны
Бұрын ұсынылған 2021 жылғы 31 желтоқсан	1,874,425	477,706	(2,658,835)	(306,704)
Түзету	—	(477,706)	477,706	—
Қайта есептелді 1 қаңтарға 2022 жыл	1,874,425	—	(2,181,129)	(306,704)
Бір жылдағы жиынтық табыстың жиыны қайта есептелді	—	—	(160,344)	(160,344)
Ациялар шығару	2,912	—	—	2,912
Қайта есептелді 31 желтоқсанға 2022 жыл	1,877,337	—	(2,341,473)	(464,136)
1 қаңтарға 2023 жыл	1,877,337	—	(2,341,473)	(464,136)
Салықтарды шегергенде әділ құн бойынша алынған қарыздарды модификациялаудан түсетін кіріс	—	—	184,980	184,980
Алынған қарыздарды мерзімінен бұрын ішінара өтеуден дисконттың амортизациясы	—	—	(63,090)	(63,090)
Бір жылдағы жиынтық табыстың жиыны	—	—	989,605	989,605
31 желтоқсанға 2023 жыл	1,877,337	—	(1,229,978)	647,359

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қаржылық есептілігін компания басшылығы 2024 жылдың 27 маусымында мақұлдады және оның атынан қол қойылды:

Бас директор
Геордже – Каталлин Раду

Бас бухгалтер
Жумина Р. К.

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп осы қаржылық есептілікке оның ажырамас бөлігі болып табылатын ескертпелермен бірге қаралуға тиіс.

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

а) Ұйымдық құрылым және қызмет

"Қазақстанның авиациялық әкімшілігі" Акционерлік Қоғамы (бұдан бұрын "Қазақстандық көліктік Лизингтік компания" АҚ) (бұдан әрі - "Компания") Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес 2002 жылы құрылды. Компания 2019 жылдың 12 маусымында қайта тіркелді.

2019 жылғы 1 тамызда "Қазақстан Республикасының әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" 2010 жылғы 15 шілдедегі Қазақстан Республикасының Заңына (бұдан әрі - "Заң") сәйкес Қазақстан Республикасының Үкіметі 2019 жылғы 25 шілдеде №530 Қазақстан Республикасының Қаулысын бекітіп, Компанияны азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйым ретінде айқындады.

Компанияның заңды мекенжайы: Қазақстан Республикасы, Нұрсұлтан қаласы, Есіл ауданы, Мәңгілік Ел көшесі, 55/15 ғимарат, Z0ST3C9.

2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның жалғыз акционері "Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті" мемлекеттік мекемесі тұлғасында Қазақстан Республикасының Үкіметі болып табылады.

Компания акцияларының мемлекеттік топтамасын иелену және пайдалану жөніндегі құқықтар Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінің Азаматтық авиация комитетіне берілді.

Компания қызметінің негізгі мақсаты Қазақстан Республикасының Азаматтық авиация саласының орнықты дамуын, ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге, азаматтық авиация саласын дамыту мақсатында шетелдік техникалық көмекті басқаруға бағытталған қызметті жүзеге асыру болып табылады.

2023 жылдың 1-ші жартыжылдығында компанияның қызметі" Қазақстан Республикасының әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" 2010 жылғы 15 шілдедегі №339-IV Заңына сәйкес Азаматтық авиацияның ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге аударымдар есебінен қаржыландырылды, онда"Қазақавиация" РМК авиациялық қызмет көрсетуді жеткізуші аударым көзі болды. 2023 жылдың 2-жартыжылдығынан бастап компанияның қызметі Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2023 жылғы 24 наурыздағы бұйрығымен бекітілген Қазақстан Республикасының Азаматтық авиация саласында төлемдер алу қағидаларына және 2023 жылғы 17 наурыздағы тізбеге сәйкес ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуді тұрақты қадағалауды жүзеге асырғаны үшін ақылы қызметтер көрсету және міндетті аударымдар есебінен қаржыландырылады азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйымның ақылы қызметтері және азаматтық авиация саласындағы төлем ставкалары, олар 2023 жылдың 1 шілдесінен бастап қолданысқа енгізілді. Компания 2023 жылдың 1 шілдесінен бастап ақылы қызметтерден төлемдер мен тұрақты қадағалау үшін міндетті аударымдарды ала бастады.

"ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" 2010 жылғы 15 шілдедегі №339-IV Заңға және Салық кодексіне компания қызметін қаржыландыруды реттеу бөлігінде де өзгерістер енгізілді. Осы Заңға сәйкес Компанияның қызметін қаржыландыру азаматтық авиация саласындағы төлемдер түсімдері есебінен жүзеге асырылады, олар қызмет көрсетуге арналған шығыстарды өтеу, оның қызметінің залалсыздығын қамтамасыз ету және компанияның өз кірістері есебінен қаржыландыру үшін жеткілікті болуы тиіс.

2022 жылы компанияның қызметі "Қазақавиация"РМК авиациялық қызмет көрсетуді жеткізуші болып табылатын Азаматтық авиацияның ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге аударымдар есебінен толық қаржыландырылды.

Компаниян қызметінің негізгі түрлері:

- азаматтық авиация саласындағы нормативтік құқықтық актілердің жобаларын әзірлеуге жәрдемдесуді қоса алғанда, әуе кеңістігін пайдалану және азаматтық және эксперименттік авиация қызметі саласындағы мемлекеттік саясаттың негізгі бағыттарын іске асыруда азаматтық авиация саласындағы уәкілетті органға жәрдемдесу;
- Халықаралық Азаматтық авиация ұйымының стандарттары мен ұсынылатын практикасына сәйкес нұсқау материалдарын, сондай-ақ ұшу жарамдылығы жөніндегі директиваларды әзірлеу;
- Қазақстан Республикасының азаматтық әуе кемелерінің мемлекеттік тізілімін жүргізу;

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ, жалғасы

а) Ұйымдық құрылым және қызмет, жалғасы

- авиациялық оқу орталықтары мен азаматтық авиация ұйымдары әзірлеген авиациялық персоналды кәсіптік даярлау бағдарламаларын келісу;
- сертификаттауды және азаматтық әуе кемелерін пайдаланушының сертификатын, авиациялық жұмыстарды орындау құқығына куәлігін, авиациялық оқу орталығының сертификатын, азаматтық авиациялық техникасына техникалық қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі ұйымның сертификатын, азаматтық әуе кемесінің типі сертификатын, әуеайлақтың (тікұшақ айлағы) жарамдылық сертификатын, азаматтық әуе кемесінің ұшуға жарамдылық сертификатының, әуежайдың авиациялық қауіпсіздік қыметінің тексеруді ұйымдастыру жөніндегі сертификатын, әуе кемесінің ұшуға, жарамдылығының экспорттық сертификатын, аэронавигациялық қызмет көрсетуді жеткізушінің сертификатын, авиациялық медициналық орталықтың сертификатын беруді жүзеге асыру;
- жалпы мақсаттағы авиацияны пайдаланушыға ұшуды орындау құқығына куәлік беруді жүзеге асыру, сондай-ақ жалпы мақсаттағы авиацияны пайдаланушының ұшуды орындау құқығына куәліктің қолданылуын тоқтата тұруды немесе кері қайтарып алуды таниды, өзгертеді, шектейді;
- Заңда көзделген өзге де қызмет түрлерін жүзеге асыру.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша компания қызметкерлерінің орташа тізімдік саны 198 адамды және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 156 адамды құрады.

Бұл қаржылық есептілікті компанияның бас директоры және бас бухгалтері 2024 жылғы 27 маусымда шығаруға бекітті.

б) Қазақстан Республикасында шаруашылық қызметті жүзеге асыру шарттары

Компания өз қызметін Қазақстан Республикасының аумағында жүзеге асырады. Компанияның активтері мен міндеттемелері Қазақстан Республикасының аумағында болады. Осының салдарынан Компания Қазақстан Республикасының нарықтарында экономикалық және қаржылық тәуекелдерге ұшырайды. Нормативтік-құқықтық база мен салық заңнамасы жетілдіруді жалғастыруда, бірақ әртүрлі түсіндірулер мүмкіндігін береді және құқықтық және фискалдық жүйелердің басқа да кемшіліктерімен бірге Қазақстан Республикасында өз қызметін жүзеге асыратын кәсіпорындар үшін қосымша қиындықтар туғызатын жиі енгізілетін өзгерістерге ұшырайды.

Қоса беріліп отырған қаржылық есептілік Компания басшылығының Қаржы-шаруашылық қызметті жүзеге асырудың қолданыстағы шарттарының Компания қызметінің нәтижелері мен қаржылық жағдайына ықтимал әсері туралы бағалауын көрсетеді. Болашақ шаруашылық жағдайларының нақты әсері олардың компания басшылығының ағымдағы бағалауларынан өзгеше болуы мүмкін.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

а) Сәйкестік туралы мәлімдеме

Бұл қаржылық есептілік халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – "ХҚЕС") сәйкес Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі кеңес (бұдан әрі – "ХҚЕС жөніндегі кеңес") жариялаған редакцияда дайындалды.

Осы қаржылық есептілік есепке алу саясатында және осы қаржылық есептілікке ескертпелерде көрсетілгендей әділ құны бойынша бағаланатын активтер мен міндеттемелерді қоспағанда, бастапқы құны бойынша бағалау қағидатына сәйкес дайындалды.

Теңгемен ұсынылған барлық сандық көрсеткіштер, егер өзгеше көрсетілмесе, мыңға дейін дөңгелектенеді.

б) Функционалдық валюта және есептелікті ұсыну валютасы

Компанияның функционалдық валютасы қазақстандық теңге (бұдан әрі – "теңге") болып табылады, ол Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы бола отырып, компания жүргізетін операциялардың көпшілігінің экономикалық мәнін және қызметке әсер ететін соған байланысты мән-жайларды жақсы көрсетеді. Қазақстандық теңге сондай ақ осы қаржылық есептілікті ұсыну валютасы болып табылады.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ, жалғасы

в) Қызметтің үздіксіздігі қағидаты

ХҚЕС сәйкес қаржылық есептілікті жасау кезінде басшылық компанияның жақын болашақта өз қызметін жалғастыру қабілетін бағалайды. Қаржылық есептілік, егер басшылықтың Компания қызметінің ауқымын таратуға немесе айтарлықтай қысқартуға ниеті де, қажеттілігі де болмаса, Қызметтің үздіксіздігі туралы жорамал негізінде жасалады.

Компанияның қаржылық есептілігі тұрақты қызмет барысында активтерді іске асыруды және міндеттемелер мен шарттық міндеттемелерді реттеуді көздейтін үздіксіз қызмет принципіне сәйкес дайындалды. Компанияның өз активтерін іске асыру қабілеті, сондай-ақ оның болашақтағы қызметі Қазақстандағы ағымдағы және болашақ экономикалық жағдайлардың Елеулі ықпалына ұшырауы мүмкін.

Қаржылық есептілікті бекіту кезінде компания басшылығы компанияның жақын болашақта үздіксіз қызметті жалғастыру үшін жеткілікті ресурстары бар деп санауға негізді негізге ие. Бұл қаржылық есептілік, егер Компания Қызметтің үздіксіздігі туралы болжамға сәйкес қызметін жалғастыра алмаса, талап етілетін түзетулерді қамтымайды.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ

а) Активтер мен міндеттемелерді ұзақ мерзімді және ағымдағы деп жіктеу

Қаржылық жағдай туралы есепте Компания активтер мен міндеттемелерді оларды ағымдағы және ұзақ мерзімді деп жіктеу негізінде ұсынады. Актив ағымдағы болып табылады, егер:

- ол іске асырылуы керек немесе әдеттегі операциялық цикл шеңберінде сатуға немесе тұтынуға арналған;
- ол негізінен сауда мақсаттары үшін ұсталады;
- оны есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 (он екі) ай ішінде іске асыру көзделеді; немесе
- ол есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде 12 (он екі) ай ішінде қолданылатын міндеттемелерді өтеу үшін айырбастауға немесе пайдалануға шектеулер болған жағдайларды қоспағанда, ақшалай қаражатты білдіреді.

Барлық басқа активтер ұзақ мерзімді активтер ретінде жіктеледі.

Міндеттеме ағымдағы болып табылады, егер:

- оны әдеттегі операциялық цикл шеңберінде реттеу көзделеді;
- ол негізінен сауда мақсаттары үшін ұсталады;
- ол есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 ай ішінде реттелуге жатады; немесе
- компанияның есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде он екі айға міндеттемені реттеуді кейінге қалдыруға шартсыз құқығы жоқ.

Компания барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімді міндеттемелер ретінде жіктейді.

Кейінге қалдырылған салықтық активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер.

б) Әділ құнды бағалау

Әділ құн-бұл активті сату кезінде алынатын немесе бағалау күніне нарыққа қатысушылар арасындағы әдеттегі мәміле кезінде міндеттемені беру кезінде төленетін баға. Әділ құнды бағалау активті сату немесе міндеттемені беру мақсатында мәміле жасалады деп болжайды:

- берілген актив немесе міндеттеме үшін негізгі болып табылатын нарықта; немесе
- негізгі нарық болмаған кезде, осы активке немесе міндеттемеге қатысты неғұрлым тиімді нарықта.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ, жалғасы

б) Әділ құнды бағалау, жалғасы

Компания негізгі немесе ең тиімді нарыққа қол жеткізуі керек.

Активтің немесе міндеттеменің әділ құны нарық қатысушылары өздерінің ең жақсы экономикалық мүдделері үшін әрекет еткен жағдайда активтің немесе міндеттеменің бағасын белгілеу кезінде нарық қатысушылары пайдаланатын болжамдарды пайдалана отырып бағаланады.

Қаржылық емес активтің әділ құнын бағалау нарыққа қатысушының активті ең жақсы және тиімді пайдалану арқылы немесе оны осы активті ең жақсы және тиімді түрде пайдаланатын нарықтың басқа қатысушысына сату арқылы экономикалық пайда алу қабілетін ескереді.

Компания осы жағдайларға сәйкес келетін және әділ құнды бағалау үшін жеткілікті деректер қол жетімді бағалау модельдерін пайдаланады, сонымен бірге тиісті бақыланатын бастапқы деректерді барынша пайдалануға және бақыланбайтын бастапқы деректерді пайдалануды азайтуға мүмкіндік береді.

Қаржылық есептілікте әділ құн бойынша бағаланатын немесе әділ құны қаржылық есептілікте ашылатын барлық активтер мен міндеттемелер төменде сипатталған әділ құн иерархиясы шеңберінде ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде жіктеледі, олар жалпы әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылады:

- 1-деңгей – Баға белгіленімі (некорректируемые) активті нарықтар үшін ұқсас активтердің немесе міндеттемелердің;
- 2-деңгей-иерархияның ең төменгі деңгейіне жататын әділ құнды бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама түрде байқалатын бағалау модельдері;
- 3 деңгей-әділ құнды бағалау үшін маңызды иерархияның ең төменгі деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта байқалмайтын бағалау модельдері.

Қаржылық есептілікте қайталанатын негізде қайта бағаланатын активтер мен міндеттемелер жағдайында Компания әр есепті кезеңнің соңына жіктеуді (жалпы әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде) қайта талдай отырып, оларды иерархия деңгейлері арасында аудару қажеттілігін анықтайды.

Компания басшылығы активтердің әділ құнын қайталанатын бағалау үшін де, активтердің әділ құнын қайталанбайтын бағалау үшін де саясат пен процедураларды анықтайды.

Әрбір есепті күнге Компания басшылығы талдайды құнының өзгеруі активтер мен міндеттемелерді қайта саралап, қайта бағалау есепке алу саясатына сәйкес Компания. Мұндай талдаудың шеңберінде Компания басшылығы негізгі бастапқы деректерді тексереді, соңғы бағалау кезінде қолданылған салыстыру жолымен бағалау кезінде пайдаланылған ақпаратты, шарттармен және басқа да орынды құжаттармен. Компания басшылығы сонымен қатар өзгерістің дұрыстығын анықтау үшін әр актив пен міндеттеменің әділ құнының өзгеруін тиісті сыртқы көздермен салыстырады.

Әділ құн туралы ақпаратты ашу мақсатында Компания активтер мен міндеттемелерді олардың сипатына, өзіне тән сипаттамалары мен тәуекелдеріне және жоғарыда көрсетілгендей әділ құн иерархиясындағы қолданылатын деңгейге қарай жіктейді.

в) Мемлекеттік ұйымнан аударымдардан түсетін табыс

2023 жылдың I шілдесіне дейін компанияның қызметін "Қазақэроавиация" ("Қазақэроавиация") республикалық мемлекеттік кәсіпорны арқылы мемлекет толық қаржыландырды. Қазақэроавиация бөлу үшін қалған таза пайдасының кемінде он пайызын, бірақ Директорлар Кеңесі бекіткен компанияның даму жоспарында көзделген сомандан аспайтын соманы аударды.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ, жалғасы

в) Мемлекеттік ұйымнан аударымдардан түсетін табыс, жалғасы

Компания Мемлекеттік ұйымнан аударымдардан түскен кірістерді тану үшін "мемлекеттік субсидияларды есепке алу және мемлекеттік көмек туралы ақпаратты ашу" 20 БЕХС (IAS) қолданды, өйткені Қазақстан Республикасының Үкіметі өткен немесе болашақта операциялық қызметке байланысты белгілі бір шарттардың талаптарын сақтау үшін компанияға ресурстарды беру нысанында мемлекет көрсететін көмек ретінде жарна ұсынды Азаматтық авиация қауіпсіздігі және ұшуды реттеу саласындағы компаниялар.

Компания таниды отчисления мемлекеттік ұйымның құрамында пайда мен залал бойында жүйелі түрде кезеңдерге Компания таниды шығыстар ретінде тиісті шығындар, олар намеревались өтеуге. Аударымдар мемлекеттік ұйымдар қолдана отырып жүзеге асырылады мынадай тәсілдердің, белгілі бір БЕХС (IAS) 20:

- есепті кезеңнің операциялық кірістері мен шығыстары аударым қаражаты бір немесе бірнеше есепті кезең ішінде пайда немесе залал құрамына кіретін кірістер тұрғысынан танылады. Есепті кезеңдегі мұндай кірістер тиісті кезең үшін жұмсалған шығындар сомасында танылады. Есепті кезеңнің аяғындағы пайдаланылмаған аударымның қалдығы "болашақ кезеңдердің кірістері" қысқа мерзімді міндеттемелерінің құрамында ескеріледі, олар осы қаражат пайдаланылатын кезеңдегі пайда немесе залал туралы есепте кірістерге жатқызылатын болады;
- Амортизацияланатын активтерге жататын аударымдар сомасы ұзақ мерзімді міндеттемелер құрамындағы қаржылық жағдай туралы есепте "болашақ кезеңдердің кірістері" ретінде танылады. Болашақ кезеңдердің кірістері активтің пайдалы пайдалану мерзімі ішінде жүйелі негізде пайда немесе залал құрамында танылады.

Компанияның 2022 жылы 160,344 млн теңге көлемінде шығысы белгіленді. Есепті кезеңнің мерзімінде анықталған табыстың мөлшері, займның дисконт амортизациясымен байланысты қаржылық шығыстар мен шетел валютасымен операциялардан түскен таза (залал)/ пайданы қамтымайды.

г) Кірісті тану

Қызмет көрсетуден түскен түсім

Компанияның қызметі Қазақстан Республикасының Азаматтық авиация саласының тұрақты дамуын, ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге және ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуді тұрақты қадағалауға бағытталған.

Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2023 жылғы 24 наурыздағы №177 бұйрықтарымен Қазақстан Республикасының Азаматтық авиация саласындағы төлемдерді алу Ережесі және 2023 жылғы 17 наурыздағы №167 бұйрықтарымен азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйымның ақылы қызметтерінің және азаматтық авиация саласындағы төлем ставкаларының тізбесі бекітілді.

Осы Қағидалар мен тізбеге сәйкес Компания ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуді қадағалауды жүзеге асырғаны үшін аэронавигациялық қызмет көрсетуді жеткізушілердің міндетті аударымдарын, әуеайлақ пайдаланушыларының міндетті аударымдарын, азаматтық әуе кемелерінің сертификатталған пайдаланушыларының міндетті аударымдарын және ақылы қызметтерді ала бастады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ, жалғасы

г) Кірісті тану, жалғасы

Компания ұшу қауіпсіздігін және авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуді қадағалауды жүзеге асырғаны үшін аэронавигациялық қызмет көрсетуді жеткізушілердің міндетті аударымдарынан түсетін түсімді, әуеайлақ пайдаланушыларының міндетті аударымдарынан түсетін түсімді, азаматтық әуе кемелерін сертификатталған пайдаланушылардың міндетті аударымдарынан түсетін түсімді және өзге де ақылы қызметтерден түсетін түсімді таниды. Осы қызмет түрлерін көрсетуден түскен түсім қызмет көрсету уақыты кезеңі ішінде танылады.

Егер компанияның экономикалық пайда алу мүмкіндігі болса және кірісті сенімді түрде бағалауға болатын болса, кіріс танылады.

Қаржыландырудың маңызды құрамдас бөлігі

ХҚЕС (IFRS) 15 көзделген практикалық сипаттағы оңайлатуды пайдалану нәтижесінде, егер шарт жасасу сәтінде ол уәде етілген тауарды немесе қызметті сатып алушыға беру мен сатып алушының осындай тауарды немесе қызметті төлеуі арасындағы кезең бір жылдан аспайтын кезеңді күтсе, компания қаржыландырудың елеулі құрамдас бөлігінің ықпалын ескере отырып, өтеудің уәде етілген сомасын түзетпейді.

Сауда дебиторлық берешек

Дебиторлық берешек компанияның шартсыз болып табылатын өтеу құқығын білдіреді (яғни, мұндай өтеу төленуге жататын сәттің басталуы уақыттың өтуіне байланысты). Қаржы активтеріне қатысты есеп саясаты "қаржы құралдары – бастапқы тану және кейінгі бағалау" бөлімінде қаралады.

Шарттар бойынша міндеттемелер

Шарттар бойынша міндеттеме, Егер сатып алушыдан төлем алынса немесе Компания тиісті тауарларды немесе қызметтерді бергенге дейін төленуге жататын болса (бұрын не болатынына байланысты) танылады. Шарттар бойынша міндеттемелер Компания шарттар бойынша өз міндеттерін орындаған кезде кіріс ретінде танылады (яғни, тиісті тауарларды немесе қызметтерді бақылауды сатып алушыға береді).

д) Салықтар

Ағымдағы табыс салығы

Осы қаржылық есептілікте пайдаға салынатын салық есепті күні қолданыста болған не іс жүзінде күшпен енген Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес көрсетіледі. Табыс салығы бойынша шығыстар ағымдағы және кейінге қалдырылған салықтарды қамтиды және егер олар сол немесе қандай да бір түрдегі басқа жиынтық табыстың немесе капиталдың құрамында да көрсетілетін операцияларға қатысты болуына байланысты басқа жиынтық табыстың немесе капиталдың құрамында көрсетілуге тиіс болмаса, бір жылдағы пайдада немесе залалда танылады басқа есепті кезеңде.

Ағымдағы салық ағымдағы және алдыңғы кезеңдердегі салық салынатын пайдаға немесе шығынға қатысты мемлекеттік бюджетке төленуі немесе одан өтелуі тиіс соманы білдіреді. Табыс салығынан өзгеше өзге де салықтар Өзге операциялық шығыстардың құрамында көрсетіледі.

Кейінге қалдырылған салық

Кейінге қалдырылған салық есептілік күніндегі қаржылық есептілік мақсаттары үшін активтер мен міндеттемелердің салық базасы мен олардың баланстық құны арасындағы уақытша айырмашылықтарды анықтау арқылы міндеттемелер әдісі бойынша есептеледі.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ, жалғасы

д) Салықтар, жалғасы

Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері салық салынатын барлық уақытша айырмашылықтар бойынша танылады:

- кейінге қалдырылған салық міндеттемесі Бизнесінің бірлестігі болып табылмайтын мәміле барысында гудвилдің, активтің немесе міндеттеменің бастапқы танылуынан туындайды және операция жасалған кезде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға да, шығынға да әсер етпейді;
- еншілес ұйымдарға, қауымдастырылған компанияларға инвестицияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке қатысу үлестеріне байланысты салық салынатын уақытша айырмашылықтарға қатысты, егер уақыт айырмашылығының азаюы кезінде үлестіруді бақылауға болатын болса және жақын болашақта уақытша айырмашылықтың азаймау ықтималдығы бар.

Кейінге қалдырылған салық активтері барлық шегерілетін уақыт айырмашылықтары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық шығындары бойынша танылады, егер шегерілетін уақыт айырмашылықтары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық шығындары шегерілетін уақыт айырмашылықтары есептелуі мүмкін салық салынатын пайданың болу ықтималдығы жоғары болса, егер олар шегерілетін болса:

- шегерілетін уақыт айырмасына жататын кейінге қалдырылған салық активі бизнесті біріктіру салдарынан туындамаған және операция жасалған кезде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға да немесе залалға да әсер етпейтін активті немесе міндеттемені бастапқы тану нәтижесінде пайда болады;
- еншілес ұйымдарға, қауымдасқан компанияларға инвестициялармен, сондай-ақ бірлескен қызметке қатысу үлестерімен байланысты шегерілетін уақытша айырмашылықтарға қатысты кейінге қалдырылған салық активтері уақытша айырмашылықтардың жақын болашақта пайдаланылуының айтарлықтай ықтималдығы бар дәрежеде ғана танылады және оған қарсы салық салынатын пайда болады уақытша айырмашылықтарды қолдануға болады.

Кейінге қалдырылған салық активтерінің баланстық құны әрбір есепті күнге қайта қаралады және кейінге қалдырылған салық активтерінің барлығын немесе бір бөлігін пайдалануға мүмкіндік беретін жеткілікті салық салынатын пайдаға қол жеткізу екіталай деп бағаланатын дәрежеде төмендетіледі. Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есепті күнге қайта қаралады және болашақ салық салынатын пайда кейінге қалдырылған салық активтерін пайдалануға мүмкіндік беретін айтарлықтай ықтималдық пайда болатын дәрежеде танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері есепті күнгі жағдай бойынша қабылданған немесе іс жүзінде қабылданған салық ставкалары (және салық заңнамасы) негізінде актив іске асырылатын және міндеттеме өтелетін есепті жылы қолданылады деп болжанатын салық ставкалары бойынша бағаланады.

Пайда немесе залал құрамында емес деп танылған баптарға қатысты кейінге қалдырылған салық пайда немесе залал құрамында да танылмайды. Кейінге қалдырылған салықтардың баптары олардың негізінде жатқан операцияларға сәйкес не басқа жиынтық табыстың құрамында не тікелей капиталда танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен кейінге қалдырылған салық міндеттемелері, егер ағымдағы салық активтері мен міндеттемелерін есепке алудың заңды түрде бекітілген құқығы болса және кейінге қалдырылған салықтар бір салық салынатын компания мен салық органына қатысты болса, бір-біріне қарсы оқылады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ, жалғасы**е) Резервтер**

Резервтер компанияның болған оқиғалардан туындаған ағымдағы заңды немесе тәжірибеден туындайтын міндеттемесі болған кезде танылады, сондай-ақ міндеттемені өтеу үшін экономикалық пайдаға байланысты қаражаттың кетуі мүмкін және осы міндеттеменің сомасы сенімді түрде бағалануы мүмкін.

Резервтер ретінде көрсетілген сомалар міндеттемеге байланысты тәуекелдер мен белгісіздіктерді ескере отырып, есепті кезеңнің соңында міндеттемені өтеу үшін талап етілетін шығындардың компанияға ең жақсы бағасын білдіреді. Резерв ағымдағы міндеттемені шешу үшін бағаланған ақша ағындарын пайдалана отырып бағаланған кезде, оның баланстық құны осы ақша ағындарының ағымдағы құнын білдіреді (ақшаның уақытша құнының әсері айтарлықтай болған кезде).

ж) Негізгі құралдар

Негізгі құралдар бастапқы құны бойынша көрсетіледі, ол негізгі құралдарды сатып алу бойынша нақты өндірілген барлық қажетті шығындарды қамтиды.

Актив ретінде бастапқы танылғаннан кейін негізгі құралдардың объектілері жинақталған тозуды және құнсызданудан жинақталған шығындарды шегергендегі нақты құны бойынша есепке алынады.

Тозу активтерді пайдалы пайдаланудың келесі есептік мерзімдерінде тікелей әдісті қолдана отырып есептеледі:

Негізгі құралдар санаты	Ұтымды пайдалану мерзімі
Компьютерлер	1-5 жыл
Машиналар мен жабдықтар	3-10 жыл
Көлік құралдары	7-15 жыл
Басқалар	5-10 жыл

Негізгі құралдар объектісін және негізгі құралдар объектісінің бастапқыда танылған кез келген елеулі құрамдас бөлігін тану олар шығарылғаннан кейін не егер оларды пайдаланудан немесе шығарудан болашақ экономикалық пайда күтілмесе тоқтатылады. Активті тану тоқтатылған кезде туындайтын пайда немесе залал (шығарудан түскен таза түсімдер мен активтің баланстық құны арасындағы айырма ретінде есептеледі) активті тану тоқтатылған кезде пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы есепке енгізіледі. Негізгі құралдардың тарату құны, пайдалы пайдалану мерзімдері және тозу әдістері Әр қаржы жылының соңында талданады және қажет болған жағдайда перспективалық негізде түзетіледі.

з) Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтер бағдарламалық жасақтама мен лицензиядан тұрады. Жеке сатып алынған материалдық емес активтер бастапқы тану кезінде бастапқы құны бойынша бағаланады. Бастапқы танылғаннан кейін материалдық емес активтер жинақталған амортизацияны және құнсызданудан жинақталған шығындарды шегергендегі бастапқы құны бойынша көрсетіледі. Материалдық емес активтер пайдалы пайдаланудың 5 жылы ішінде амортизацияланады және материалдық емес активтің құнсыздануы мүмкін белгілері болған кезде құнсыздану үшін бағаланады.

и) Қорлар

Қорлар өзіндік құнның немесе өткізудің таза құнының ең аз мәндері бойынша есепке алынады. Сатудың таза құны-бұл өндірісті аяқтауға арналған болжамды шығындар мен сатудың мүмкін шығындарын шегергендегі әдеттегі қызмет барысында сатудың болжамды бағасы.

Тауарлы-материалдық қорлардың нақты құны сатып алу құнын, импорттық баждарды және басқа салықтарды (ҚҚС-тан басқа), қайта өңдеу шығындарын, сондай-ақ тауарлы-материалдық құндылықтарды сатып алуға, жеткізуге және тиісті күйге келтіруге тікелей байланысты көлік және басқа шығындарды қамтитын сатып алу шығындарын білдіреді, сауда жеңілдіктері мен артық төлемдерді қайтаруды шегергенде.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ, жалғасы**к) Капитал***Акционерлік капитал*

Жағ акциялар капитал ретінде жіктеледі. Кәсіпорындарды біріктіру жағдайларынан басқа, жаңа акциялар шығаруға тікелей қатысты сыртқы шығындар капитал түсімдерінің сомасынан шегерім ретінде көрсетіледі. Алынған қаражаттың әділ құнының шығарылған акциялардың бастапқы құнынан кез келген асып кетуі Қосымша төленген капитал ретінде танылады.

л) Жалдау*Компания жалға алушы ретінде*

Компания қысқа мерзімді және төмен құны бар активтерді жалға алудан басқа барлық жалдау шарттарын тану мен бағалауға бірыңғай тәсілді қолданады. Компания жалдау төлемдерін жүзеге асыруға қатысты жалдау міндеттемелерін және базалық активтерді пайдалану құқығын білдіретін пайдалану құқығы түріндегі активтерді таниды.

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер

Компания активтерді жалдау басталған күнге пайдалану құқығы түрінде таниды (яғни базалық актив пайдалануға қол жетімді болатын күн). Пайдалану құқығы нысанындағы активтер жалдау бойынша міндеттемелерді қайта бағалауға түзетумен жинақталған амортизацияны және құнсызданудан жинақталған шығындарды шегергенде бастапқы құны бойынша бағаланады. Пайдалану құқығы нысанындағы активтердің бастапқы құнына жалдау бойынша танылған міндеттемелердің шамасы, жалдау басталған күні немесе осындай күнге дейін жүргізілген бастапқы тікелей шығындар мен жалдау төлемдері, алынған жалдау бойынша ынталандыру төлемдерін шегергенде жатады. Егер компания жалдау мерзімінің соңында жалға алынған активке меншік құқығын алатынына жеткілікті сенімділік болмаса, пайдалану құқығы түріндегі танылған актив келесі кезеңдердің қысқа мерзімінде сызықтық әдіспен амортизацияланады: активтің болжамды пайдалы қызмет мерзімі немесе жалдау мерзімі. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер құнсыздану мәніне тексеріледі.

Жалдау бойынша міндеттемелер

Жалдау басталған күні Компания жалдау мерзімі ішінде жүзеге асырылатын жалдау төлемдерінің келтірілген құны бойынша бағаланатын жалдау міндеттемелерін таниды. Жалдау төлемдеріне кез келген ынталандырушы жалдау төлемдерін шегергендегі тұрақты төлемдер (соның ішінде, негізінен, тіркелген төлемдер), индекске немесе мөлшерлемеге байланысты өзгермелі жалдау төлемдері және тарату құнының кепілдіктері бойынша төленеді деп күтілетін сомалар кіреді. Жалдау төлемдеріне, егер Компания бұл опционды орындайтынына жеткілікті сенімділік болса, сатып алу опционының ереуіл бағасы және жалдау мерзімі компанияның жалға алуды тоқтату опционының ықтимал орындалуын көрсетсе, жалдау ақысын төлеу кіреді. Индекске немесе ставкаға тәуелді емес ауыспалы жалдау төлемдері осындай төлемдерді жүзеге асыруға әкелетін оқиға немесе шарт туындаған кезеңдегі шығыстар ретінде танылады.

Жалдау төлемдерінің ағымдағы құнын есептеу үшін, егер жалдау шартында белгіленген пайыздық мөлшерлемені оңай анықтау мүмкін болмаса, компания жалдау басталған күні қосымша қарыз қаражаттарын тарту мөлшерлемесін пайдаланады. Жалға алу басталған күннен кейін пайыздарды есептеуді көрсету үшін жалдау міндеттемелерінің шамасы ұлғаяды және жүзеге асырылған жалдау төлемдерін көрсету үшін азаяды. Сонымен қатар, жалдау мерзімі өзгертілген, жалдау төлемдерінің мәні өзгерген немесе базалық активті сатып алуға арналған опционды бағалау өзгерген жағдайда жалдау міндеттемелерінің баланстық құны қайта бағаланады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ, жалғасы**л) Жалдау, жалғасы**

Құны төмен активтерді қысқа мерзімді жалдау

Компания қысқа мерзімді жалға алуға қатысты танудан босатуды қысқа мерзімді жалдау шарттарына (яғни, жалдау басталған күні көзделген жалдау мерзімі 12 айдан аспайтын және сатып алуға опционы жоқ шарттарға) қолданады. Компания сондай-ақ құны төмен деп саналатын кеңсе жабдықтарын жалдау шарттарына құны төмен активтерді жалға алуға қатысты танудан босатуды қолданады. Құны төмен активтерді қысқа мерзімді жалдау және жалдау бойынша жалдау төлемдері жалдау мерзімі ішінде желілік әдіспен жалдау шығысы ретінде танылады.

Ұзарту опционмен жасалған шарттарда жалдау мерзімін айқындау кезіндегі елеулі пайымдар

Компания жалдау мерзімін, егер оның орындалатынына жеткілікті сенімділік болса, жалдау мерзімін ұзартуға арналған опцион көзделген кезеңдермен немесе егер ол орындалмайтынына жеткілікті сенімділік болса, жалдау мерзімін тоқтатуға арналған опцион көзделген кезеңдермен бірге мерзімінен бұрын тоқтатуға жатпайтын жалдау кезеңі ретінде айқындайды.

м) Қаржы құралдарын тану және бағалау

Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер Компания тиісті қаржы құралына қатысты шарт бойынша тарап болған кезде Компанияның қаржылық жағдайы туралы есепте көрсетіледі. Компания есеп айырысу күніне бухгалтерлік есеп әдісімен қаржылық активтер мен міндеттемелерді сатып алу мен сатудың тұрақты сипатын көрсетеді. Осылайша сатып алынған, кейіннен әділ құны бойынша бағаланатын қаржы құралдары мәміле жасалған сәттен бастап және есеп айырысудың белгіленген күніне дейін сатып алынған құралдар сияқты есепке алынады. Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер бастапқыда әділ құны бойынша көрсетіледі. Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерді сатып алуға немесе шығаруға тікелей байланысты транзакциялық шығындар (пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша көрсетілетін қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерден басқа) бастапқы тану кезінде қаржылық активтердің немесе қаржылық міндеттемелердің әділ құнын тиісінше арттырады немесе азайтады. Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша көрсетілетін қаржылық активтерді немесе қаржылық міндеттемелерді сатып алуға тікелей қатысты транзакциялық шығындар тікелей пайдаға немесе шығынға жатады. Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің құнын кейіннен бағалау үшін пайдаланылатын бухгалтерлік есеп принциптері төменде сипатталған есеп саясатының тиісті ережелерінде ашылады.

Қаржылық активтер

Қаржы активін сатып алу немесе сату шарттары тиісті нарық белгілеген мерзімде қаржы активін жеткізуді талап ететін және бастапқыда әділ құн бойынша бағаланатын, сондай-ақ әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтерін қоспағанда, транзакциялық шығындар бағаланатын келісім-шарт бойынша жүзеге асырылатын мәміле жасалған күні барлық қаржы активтері танылады және тануды тоқтатады. Әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктелетін қаржы активтерін сатып алуға тікелей байланысты мәміле бойынша шығындар пайда немесе залал құрамында дереу танылады.

9 "қаржы құралдары" ХКЕС (IFRS) шеңберінде болатын барлық танылған қаржы активтері кейіннен қаржы активтерін басқару үшін компанияның бизнес-моделі және шартта көзделген қаржы активтерінің ақша ағындарының сипаттамалары негізінде амортизацияланған құн немесе әділ құн бойынша бағалануы тиіс.

Қаржы активтерін қайта жіктеу

Компания белгілі бір қаржылық активтерді ұстайтын бизнес-модель өзгерген жағдайда, мұндай активтерге қатысты қайта жіктеу жүргізіледі. Жаңа санатқа жататын жіктеуге және бағалауға қойылатын талаптар компанияның қаржылық активтерін қайта жіктеуге әкеп соққан бизнес-модельде өзгерістер туындағаннан кейін бірінші есепті кезеңнің бірінші күнінен бастап перспективалы түрде қолданылады. Шартта көзделген ақша ағындарындағы өзгерістер төменде келтірілген "қаржы активтерін тануды өзгерту және тоқтату" есеп саясатына сәйкес талданады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ, жалғасы**м) Қаржы құралдарын тану және бағалау, жалғасы*****Қаржы активтерін тануды өзгерту және тоқтату***

Егер бастапқы тану күні мен қаржы активін өтеу күні арасындағы кезеңде актив бойынша ақша ағындарын реттейтін шарттық шарттар қайта қаралса немесе өзгеше өзгертілсе, қаржы активін өзгерту орын алады. Модификация шартта көзделген ақша ағындарының сомасына және/немесе мерзімдеріне уақыттың сол сәтінде немесе болашақта уақыт сәтінде әсер етеді.

Қаржы активін өзгерту кезінде Компания бұл модификация активті тануды тоқтатуға әкелетінін бағалайды. Компанияның саясатына сәйкес, модификация шарттық шарттарда елеулі айырмашылықтарға алып келген жағдайда тануды тоқтатуға әкеледі. Өзгертілген шарттар бастапқы шарттық шарттардан айтарлықтай ерекшеленетінін анықтау үшін Компания сапалық факторларды талдайды. Мысалы, шарттар өзгергеннен кейін шартта қарастырылған ақша ағындары негізгі қарызға төлемдер мен пайыздарды қамтиды.

Қаржы активін тану тоқтатылған жағдайда Күтілетін несиелік шығындар бойынша бағалау резерві осы күнге активтің таза баланстық құнын айқындау үшін тану тоқтатылған күнге қайта бағаланады. Жаңа шарттарға сәйкес қайта қаралған баланстық құн мен жаңа қаржы активінің әділ құны арасындағы айырмашылық тануды тоқтатудан пайда немесе шығынға әкеледі. Жаңа қаржы активіне қатысты ОК бойынша бағалау резервінің шамасы жаңа қаржы активі пайда болған сәтте кредиттік-құнсызданған деп есептелетін сирек жағдайларды қоспағанда, келесі 12 айдағы Күтілетін несиелік шығындар шамасы негізінде есептелетін болады.

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Компания әрдайым сауда және басқа да дебиторлық берешек бойынша барлық мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығынды (ОК) мойындайды. Мұндай қаржы құралдары бойынша күтілетін кредиттік залалдар рейтингтік агенттіктердің және басқа да Талдамалық басылымдардың статистикасына негізделген кәсіби пайымдауды пайдалана отырып бағаланады. Қаржы құралдарына қатысты Компания бастапқы танылған сәттен бастап несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуі орын алған жағдайда, бүкіл мерзім ішінде күтілетін несиелік шығындарды мойындайды. Алайда, егер есепті күндегі жағдай бойынша бастапқы танылған сәттен бастап қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаюы болмаса, Компания осы қаржы құралы бойынша кредиттік залалдардың бағалау резервін 12 айлық күтілетін кредиттік залалдарға тең сомада бағалауға тиіс.

Бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар-бұл қаржы құралының күтілетін қолданылу мерзімі ішінде дефолттың барлық ықтимал жағдайлары салдарынан туындайтын күтілетін кредиттік залалдар. 12 айлық күтілетін кредиттік залал, керісінше, есепті күннен кейін 12 ай ішінде мүмкін болатын қаржы құралы бойынша дефолт салдарынан туындайтын күтілетін кредиттік залалды білдіретін, бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдың бір бөлігі болып табылады.

Есептен шығару

Қаржылық активтер компанияда қаржылық активті қайтару үшін ақылға қонымды үміт болмаған кезде есептен шығарылады (толық немесе ішінара). Бұл Компания қарыз алушының соманы өтеу үшін жеткілікті ақша ағындарын жасай алатын активтері немесе кіріс көздері жоқ деп шешкен жағдайда, есептен шығаруға жатады. Есептен шығару тануды тоқтатуды білдіреді. Қалпына келтіру құнсызданудан түсетін табысқа әкеледі. Қамтамасыз етілген қаржылық активтер сатудан немесе кепілмен қамтамасыз етуді өндіріп алудан түскен кез келген түсімдерді алғаннан кейін есептен шығарылады.

Қаржылық міндеттемелер

Қаржылық міндеттемелер пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланады деп жіктеледі, егер қаржылық міндеттеме сауда-саттыққа арналған болса немесе ол пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын болса.

Қаржылық міндеттеме саудаға арналған деп жіктеледі, егер:

- жақын болашақта сатып алудың негізгі мақсатымен қабылданады; немесе

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ, жалғасы

м) Қаржы құралдарын тану және бағалау, жалғасы

- бастапқы есепке алу кезінде компания қысқа мерзімді сатып алу мен қайта сатудың соңғы тарихы бар бірыңғай портфель ретінде басқаратын анықталған қаржы құралдары портфолиосының бөлігі болып табылады немесе
- жіктелмеген және хеджирлеу құралы ретінде пайдаланылмайтын туынды құрал.

Сауда-саттыққа арналған қаржылық міндеттемелер болып табылмайтын қаржылық міндеттеме есепке алу сәтінде санатындағы қаржылық міндеттеме ретінде біліктілікке ие болуы мүмкін, егер:

- мұндай жіктеуді қолдану басқаша туындауы мүмкін активтерді немесе міндеттемелерді бағалаудағы немесе есепке алудағы теңгерімсіздікті жояды немесе айтарлықтай азайтады; немесе
- қаржылық міндеттеме бір немесе бірнеше кірістірілген туынды құралдардан тұратын құралдың бөлігі болып табылады және ХҚЕС (IFRS) 9 құралды тұтастай (актив немесе міндеттеме) пайда немесе залал туралы есепте оның өзгеруін мойындай отырып, әділ құн ретінде жіктеуге мүмкіндік береді.

Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер әділ құн бойынша қаржылық жағдай туралы есепте ескеріледі. Әділ құнның Өзгеруі пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер бойынша таза (залал) / пайдада көрсетіледі.

н) қаржы құралдарын өзара есепке алу

Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алынуға, ал таза сома қазіргі уақытта жүзеге асырылатын танылған сомаларды өзара есепке алудың заңды құқығы, сондай-ақ компанияның нетто-негізде есеп айырысу не активтерді сату не онымен бір мезгілде міндеттемелерді өтеу ниеті болған кезде қаржылық жағдай туралы есепте табыс етілуге тиіс.

о) Ақша қаражаттары және олардың баламалары

Қолма-қол ақша және ақша қаражаттарының баламалары-бұл қолма-қол ақшаның белгілі бір сомасына оңай айырбасталатын және құнының шамалы өзгеруіне ұшырайтын баптар. Ақша қаражаттары мен ақша қаражаттарының баламаларына кассадағы қолма-қол ақша, есеп айырысу шоттарындағы несиелік ұйымдардағы қаражат кіреді. Ұсыну сәтінде үш айдан астам мерзімге пайдалануға қатысты шектеулер бар қаражат ақша қаражаты мен олардың баламаларының құрамынан шығарылады. Ақша қаражаттары мен олардың баламалары амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі.

п) Кредиторлық берешек және алынған қарыздар

Кредиторлық берешек пен алынған қарыздар бастапқыда әділ құн бойынша, содан кейін тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, амортизацияланған құн бойынша бағаланады.

р) Шығыстар

Шығыстар ақша қаражаты немесе олардың баламалары қашан төленгеніне қарамастан, тиісті тауарларды немесе қызметтерді нақты алған сәтте ескеріледі және олар жататын кезеңдегі қаржылық есептілікте көрсетіледі.

с) Қызметкерлердің сыйақылары

Қызметкерлердің қысқа мерзімді сыйақылары бойынша міндеттемелер тиісті қызмет көрсетілетін кезеңдегі пайда немесе залал құрамындағы шығыстар деп танылады. Резерв қысқа мерзімді бонустар бойынша күтілетін төленетін сыйақының мөлшеріне құрылады, егер Компания қызметкердің жұмысы салдарынан осындай сыйақыны төлеу бойынша ағымдағы заңды міндеттемесі болса және осы сыйақының мөлшері жеткілікті сенімділік дәрежесімен бағалануы мүмкін болса.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ, жалғасы**г) Қаржы құралдарын өзара есепке алу**

Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алынуға, ал таза сома казіргі уақытта жүзеге асырылатын танылған сомаларды өзара есепке алудың заңды құқығы, сондай-ақ компанияның нетто-негізде есеп айырысу не активтерді сату не онымен бір мезгілде міндеттемелерді өтеу ниеті болған кезде қаржылық жағдай туралы есепте табыс етілуге тиіс.

у) Шартты активтер мен міндеттемелер

шартты міндеттемелер қаржылық жағдай туралы есепте көрсетілмейді, бұл ретте ресурстардың өтелуіне байланысты шығуы екіталай болып табылатын жағдайларды қоспағанда, олар туралы ақпарат қаржылық есептілікте ашылады. Шартты активтер қаржылық жағдай туралы есепте көрсетілмейді, бұл ретте олар туралы ақпарат олармен байланысты экономикалық пайда алу ықтимал болған жағдайларда қаржылық есептілікте ашылады.

ф) Байланысты тараптармен операциялар

Компания байланысты Тараптар арасындағы қатынастардың сипатын, сондай-ақ осы қатынастардың қаржылық есептілікке ықтимал әсерін түсіну үшін қажетті осы операциялар мен өтелмеген өзара есеп айырысу сальдосы туралы ақпаратты ашады. Осы қаржылық есептілікте бірінің екінші Тараптың операциялық және қаржылық шешімдеріне елеулі ықпалын бақылау немесе жүзеге асыру мүмкіндігі бар тараптар байланысты деп есептеледі. Тараптар байланысты ма, жоқ па деген мәселені шешкен кезде олардың заңды нысаны ғана емес, Тараптар арасындағы қатынастардың мазмұны ескеріледі.

х) Есепті кезеңнен кейінгі оқиғалар

Есепті күндегі жағдай бойынша активтер мен міндеттемелердің құны кейінгі түзету оқиғалары осы шамалардың өзгеруін растайтын фактілер болған кезде түзетуге жатады. Мұндай түзетулер компания басшылығы қаржылық есептілікті бекіткен күнге дейін жүргізіледі. Түзетуге байланысты емес өзге де оқиғалар есептерге ескертпелерде көрсетіледі.

4. ЖАҢА СТАНДАРТТАР, ҚОЛДАНЫСТАҒЫ СТАНДАРТТАР МЕН ТҮСІНДІРІЛУГЕ ТҮСІНІКТЕМЕЛЕР МЕН ТҮЗЕТУЛЕР

Компания алғаш рет 2023 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе осы күннен кейінгі жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енетін кейбір стандарттар мен түзетулерді қолданды (егер басқаша көрсетілмесе). Компания шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданбаған.

ХҚЕС (IFRS) 17 "сақтандыру шарттары"

17 "сақтандыру шарттары" ХҚЕС (IFRS) - тану және бағалау, ақпаратты ұсыну және ашу мәселелерін қарайтын сақтандыру шарттары үшін қаржылық есептіліктің жаңа кешенді стандарты. 17 ХҚЕС (IFRS) 4 "сақтандыру шарттары" ХҚЕС (IFRS) ауыстырады. 17 ХҚЕС (IFRS) сақтандыру шарттарының барлық түрлеріне қолданылады (яғни. өмірді сақтандыру және өмірді сақтандырудан, тікелей сақтандырудан және қайта сақтандырудан басқа сақтандыру шарттарына) оларды шығаратын ұйымның түріне қарамастан, сондай-ақ дискрециялық қатысу шарттары бар белгілі бір кепілдіктер мен қаржы құралдарына. Қолдану аясынан бірнеше ерекшеліктер бар. 17 ХҚЕС (IFRS) негізгі мақсаты сақтандырушылар үшін тиімдірек және дәйекті болып табылатын және есепке алудың барлық маңызды аспектілерін қамтитын сақтандыру шарттарын есепке алудың кешенді моделін ұсыну болып табылады. 17 ХҚЕС (IFRS) негізінде келесілермен толықтырылған жалпы модель жатыр:

- тікелей қатысу шарттары бар сақтандыру шарттары үшін белгілі бір модификациялар (ауыспалы сыйақы әдісі);

4. ЖАҢА СТАНДАРТТАР, ҚОЛДАНЫСТАҒЫ СТАНДАРТТАР МЕН ТҮСІНДІРІЛУГЕ ТҮСІНІКТЕМЕЛЕР МЕН ТҮЗЕТУЛЕР, жалғасы

- жеңілдетілген тәсіл (сыйлықақыны бөлуге негізделген тәсіл) негізінен қысқа мерзімді келісімшарттар үшін.

Жаңа стандарт компанияның қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

ХҚЕС (IAS) 8 түзетулері - "Бухгалтерлік бағалауды анықтау"

8 ХҚЕС (IAS) түзетулерінде бухгалтерлік бағалаудағы өзгерістер, есеп саясатындағы өзгерістер және кәсіпкерлік түзету арасындағы айырмашылық түсіндіріледі. Сонымен қатар, құжат ұйымдардың бухгалтерлік есепті әзірлеу үшін өлшеу әдістері мен бастапқы деректерді қалай қолданатынын түсіндіреді.

Бұл түзетулер компанияның қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

ХҚЕС (IAS) 1 және ХҚЕС қолдану бойынша № 2 практикалық ұсынымдарға түзетулер — "есеп саясаты туралы ақпаратты ашу"

ХҚЕС (IAS) 1 және "маңыздылығы туралы пайымдауларды қалыптастыру" ХҚЕС қолдану бойынша № 2 практикалық ұсынымдарға түзетулер ұйымдарға есеп саясаты туралы ақпаратты ашу кезінде маңыздылығы туралы пайымдауларды қолдануға көмектесетін басшылық пен мысалдарды қамтиды. Түзетулер ұйымдарға есеп саясатының "маңызды ережелерін" ұйымдардың есеп саясаты туралы "маңызды ақпаратты" ашу талабын есеп саясаты туралы "маңызды ақпаратты" ашу талабына ауыстыру арқылы, сондай-ақ ұйымдардың есеп саясаты туралы ақпаратты ашу туралы шешім қабылдауда маңыздылық ұғымын қалай қолдануы керектігі туралы басшылықты қосу арқылы есеп саясаты туралы неғұрлым пайдалы ақпаратты ашуға көмектесуі керек.

Бұл түзетулер компанияның есеп саясаты туралы ақпаратты ашуына әсер етті, бірақ компанияның қаржылық есептілігінде қандай да бір баптарды бағалауға, тануға немесе ұсынуға әсер етпеді.

ХҚЕС түзетулері (IAS) 12 — "бір операциядан туындайтын активтер мен міндеттемелерге байланысты кейінге қалдырылған салық"

12 "пайдаға салынатын салықтар" ХҚЕС (IAS) түзетулері бастапқы тануға қатысты алып тастауды қолдану аясын тарылтады, осылайша ол бұдан былай салық салынатын және шегерілетін уақыт айырмашылықтарының тең болуына әкелетін операцияларға қолданылмайды, мысалы, объектілерді жалға алу немесе пайдаланудан шығару бойынша міндеттемелер жағдайында.

Бұл түзетулер компанияның қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

ХҚЕС (IAS) 12 — "халықаралық салық реформасы — pillar II үлгілік ережелері" түзетулері

12 ХҚЕС-ке (IAS) осы түзетулер екінші компоненттің ережелерін қабылдау нәтижесінде шығарылды (Pillar II) ЭЫДҰ-ның BEPS жобасы шеңберінде және мыналарды көздейді:

- заңнамаға pillar II үлгілік ережелерін енгізуге байланысты туындайтын кейінге қалдырылған салықтарды танудан және ашудан міндетті түрде уақытша босату және
- жаңа заңнамамен қамтылған ұйымдардың қаржылық есептілігін пайдаланушыларға осы ұйымдарға заңнамада көзделген pillar II ережелеріне сәйкес, оның ішінде ол күшіне енгенге дейін табыс салығы қандай әсер ететінін жақсы түсінуге көмектесетін ақпаратты ашуға қойылатын талаптар.

Міндетті уақытша босату өзгерістер енгізілген сәттен бастап дереу қолданылады, бұл ретте оның қолданылуы туралы ақпаратты ашу талап етіледі. Ақпаратты ашуға қойылатын қалған талаптар 2023 жылғы 1 қаңтардан басталатын немесе осы күннен кейінгі жылдық есепті кезеңдерге қатысты қолданылады, бірақ 2023 жылғы 31 желтоқсанда немесе осы күнге дейін аяқталатын аралық кезеңдерге қатысты қолданылмайды.

Бұл түзетулер компанияның қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ, өйткені компанияның жылдық кірісі €750 млн аспайды, осыған байланысты Pillar II үлгілік ережелері компанияға қатысты қолданылмайды.

4. **ЖАҢА СТАНДАРТТАР, ҚОЛДАНЫСТАҒЫ СТАНДАРТТАР МЕН ТҮСІНДІРІЛУГЕ ТҮСІНІКТЕМЕЛЕР МЕН ТҮЗЕТУЛЕР, жалғасы**

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

Төменде компанияның қаржылық есептілігі шыққан күні шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген жаңа стандарттар, түзетулер мен түсініктемелер берілген. Компания осы стандарттарды, түзетулер мен түсініктемелерді, егер олар күшіне енген күннен бастап қолдануға ниетті.

ХҚЕС-ке түзетулер (IFRS) 16 – "кері жалдау сату операциясы шеңберіндегі жалдау міндеттемесі"

2022 жылдың қыркүйегінде ХҚЕС Кеңесі сатушы-жалға алушының сатушыда сақталатын пайдалану құқығына қатысты кез келген пайда немесе залал сомасын мойындауын болдырмау үшін сатушы-жалға алушы кері жалдау операциясынан туындайтын жалдау міндеттемесін бағалау кезінде пайдаланатын талаптарды нақтылайтын 16 ХҚЕС (IFRS) түзетулерін шығарды- жалға алушы.

Түзетулер 2024 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді және ХҚЕС (IFRS) 16 бастапқы қолданылу күнінен кейін жасалған кері жалдау сату мәмілелеріне ретроспективті түрде қолданылуы керек. Бұл факт ашылған жағдайда мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі.

Бұл түзетулер компанияның қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

ХҚЕС-ке түзетулер (IAS) 1 – "міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді деп жіктеу"

2020 жылдың қаңтарында және 2022 жылдың қазанында ХҚЕС Кеңесі міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді деп жіктеуге қатысты талаптарды түсіндіретін 1 ХҚЕС (IAS) 69-76-тармақтарына түзетулер шығарды. Түзетулерде мыналар түсіндіріледі:

- міндеттемелерді реттеуді кейінге қалдыру құқығы нені білдіреді;
- міндеттемелерді реттеуді кейінге қалдыру құқығы есепті кезеңнің соңында болуы тиіс;
- міндеттемелерді жіктеуге ұйымның міндеттемелерді реттеуді кейінге қалдыру құқығын орындау ықтималдығы әсер етпейді;
- міндеттеме шарттары оның жіктелуіне әсер етпейді, егер айырбасталатын міндеттемеге енгізілген туынды құралдың өзі үлестік құрал болса.

Сонымен қатар, несиелік келісімге байланысты туындайтын міндеттеме ұзақ мерзімді болып жіктелген және ұйымның осы міндеттемені реттеуді кейінге қалдыру құқығы он екі ай ішінде Болашақ келісімдердің сақталуына байланысты болатын жағдайларда ақпаратты ашу туралы талап енгізілді.

Бұл түзетулер 2024 жылғы 1 қаңтардан басталатын немесе осы күннен кейінгі жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді және ретроспективті түрде қолданылады. Қазіргі уақытта Компания осы түзетулердің міндеттемелердің ағымдағы жіктелуіне ықтимал әсерін талдайды.

ХҚЕС (IAS) 7 және ХҚЕС (IFRS) 7 түзетулері – "жеткізушілерді қаржыландыру туралы келісімдер"

2023 жылдың мамырында Кеңес ХҚЕС (IAS) 7 "ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп" және ХҚЕС (IFRS) 7 "қаржы құралдары: ақпаратты ашу" түзетулерін шығарды, онда жеткізушілерді қаржыландыру туралы келісімдердің сипаттамалары сипатталған және осындай келісімдер туралы қосымша ақпаратты ашуға қатысты талаптар қамтылған. Ақпаратты ашуға қойылатын талаптар қаржылық есептілікті пайдаланушыларға жеткізушілерді қаржыландыру келісімдерінің ұйымның міндеттемелеріне, оның ақша ағындарына және өтімділік тәуекеліне әсерін түсінуге көмектесуге бағытталған.

Түзетулер 2024 жылдың 1 қаңтарында немесе одан кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді. Бұл факт ашылған жағдайда мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі.

Бұл түзетулер компанияның қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

5. ЕСЕПТІК БАҒАЛАУЛАР МЕН КӘСІБИ ПАЙЫМДАУЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУ

Компанияның қаржылық есептілігін дайындау басшылықтан қаржылық есептілік күніндегі активтер мен міндеттемелердің есептілікте көрсетілген сомаларына және есепті кезеңдегі шығыстардың көрсетілген сомасына әсер ететін бағалаулар мен пайымдаулар жасауды талап етеді. Нақты нәтижелер басқа Болжамдар немесе шарттар бойынша берілген бағалаулар мен пайымдаулардан өзгеше болуы мүмкін. Компанияның қаржылық жағдайын көрсету үшін келесі бағалаулар мен болжамдар маңызды болып саналады:

Негізгі құралдардың пайдалы қызмет ету мерзімі

Компания негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің пайдалы қызмет мерзімдерін әр жылдық есепті кезеңнің соңында қарастырады. Активтің пайдалы қызмет ету мерзімін бағалау экономикалық пайдалану, жөндеу және техникалық қызмет көрсету бағдарламалары, Технологиялық жақсартулар және басқа да іскерлік жағдайлар сияқты факторларға байланысты. Басшылықтың негізгі құралдардың пайдалы қызмет мерзімдерін бағалауы осы қаржылық есептіліктің есепті күніне қолда бар тиісті ақпаратты көрсетеді.

Кейінге қалдырылған салық активтері

Кейінге қалдырылған салық активтері осы активтер есептелуі мүмкін салық салынатын пайданы алу ықтималдығы шамасында танылады. Қаржылық есептілікте таңуға болатын кейінге қалдырылған салық активтерінің сомасын анықтау үшін Компания болашақ салық салынатын пайданың ықтимал алу мерзімдері мен шамасына, сондай-ақ салықтық жоспарлау стратегиясына қатысты елеулі пайымдаулар қолданады.

ХҚЕС (IFRS) 16 сәйкес жалға алу

Компания жалдау мерзімін мерзімінен бұрын тоқтатуға жатпайтын жалдау кезеңі ретінде анықтады, оған қатысты жалдау мерзімін ұзарту опционы қарастырылған және бұл опционның орындалатынына жеткілікті сенімділік бар және егер бұл опционның болмайтынына жеткілікті сенімділік болса, жалдау мерзімін тоқтату опционы қарастырылған кезеңдер орындалды.

Компанияның "QazExpoCongress "ҰК"АҚ атынан мемлекетпен кеңсе үй-жайын жалға алу шарты бар. Компания жалдау міндеттемелерінің әділ құнын анықтаған кезде нарықтық мөлшерлемені қолданды, 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жалдау мерзімі 24 айды құрайды. Компания жалдау шарты басталған күнге жылдық 18.96% нарықтық мөлшерлемені қолданды (9-Ескертпе).

Активтердің құнсыздануы

Әрбір есепті күнге Компания активтердің ықтимал құнсыздануын көрсететін кез келген белгілердің болуын бағалайды. Осындай кез келген белгі анықталған жағдайда Компания активтердің өтелетін құнын бағалауды жүзеге асырады, бұл активтің тұтыну құнын бағалауды талап етеді. Тұтыну құнын бағалау кезінде Компания активті пайдаланудан түсетін болашақ ақша ағындарын бағалайды.

Резервтер

Резервтер компанияда өтеу қажет болатын өткен оқиғалардың нәтижесінде туындаған ағымдағы міндеттемелер (заңды немесе практикадан туындайтын) болған кезде есепте көрсетіледі және мұндай міндеттемелердің мөлшері жеткілікті дәлдік дәрежесімен бағалануы мүмкін.

Салық салу

Салық тәуекелдерін бағалау кезінде басшылық салық заңнамасының сақталмауын ықтимал сала ретінде қарастырады, егер Компания қосымша салықтарды салық органдары есептесе, ол сәтті шағымдана алады деп дау айта алмайды немесе сенбейді. Мұндай анықтама Елеулі пайымдаулар енгізуді талап етеді және салық заңнамасы мен нормативтік құқықтық актілердегі өзгерістер нәтижесінде өзгеруі мүмкін.

6. САЛЫСТЫРМАЛЫ КӨРСЕТКІШТЕРДІ ЖІКТЕУ ЖӘНЕ ҚАЙТА ҚАРАУ

Хағықаралық қаржылық есептілік стандартына (IAS) сәйкес 8 "Есеп саясаты, бухгалтерлік бағалаудағы өзгерістер және кателер", оның мақсаты есеп саясатындағы өзгерістер, бухгалтерлік бағалаудағы өзгерістер және кателерді түзету туралы ақпаратты есепке алу және ашу тәртібімен бірге есеп саясатын таңдау және өзгерту критерийлерін белгілеу болып табылады. Осы стандартпен кәсіпорынның қаржылық есептілігінің сапасын уақыт бойынша осы қаржылық есептіліктің орындылығы, сенімділігі мен салыстырмалылығына қатысты жақсарту жоспарлануда.

2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылға қаржылық есептілікті дайындау кезінде компания аудиторлар растаған 2022 және 2021 жылдардағы қаржылық есептілікке өзгерістер енгізді, нәтижесінде қаржылық есептіліктің кейбір баптарының сальдосы өзгертілді.

Компанияның қаржылық жағдайы туралы есептің 2022 жылғы 31 желтоқсандағы түзетулері бар баптары төмендегі кестеде келтірілген:

<i>мың теңге</i>	2022 жылғы 31 желтоқсан	Түзету	Түзетілген сальдо
Капитал			
Қарызды қайта бағалау жөніндегі Резерв	284,604	(284,604)	–
Жабылмаған шығын	(2,626,077)	284,604	(2,341,473)

Компанияның 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы кірісі немесе шығыны және өзге де жиынтық кірісі туралы есептің түзетулері бар баптары төмендегі кестеде келтірілген:

<i>мың теңге</i>	2022 жылғы 31 желтоқсан	Түзету	Түзетілген сальдо
Табыс салығы бойынша үнемдеу/(Шығыс)	9,270	48,275	57,545

2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін компанияның меншікті капиталындағы өзгерістер туралы есептің түзетулері бар баптары төмендегі кестеде келтірілген:

<i>мың теңге</i>	2022 жылғы 31 желтоқсан	Түзету	Түзетілген сальдо
Бір жылдағы таза шығын	(208,619)	48,275	(160,344)
Өтелмеген шығынға ауыстыру	241,377	(241,377)	–
Кейінге қалдырылған салықты түзету	48,275	(48,275)	–
Жабылмаған шығын	(2,626,077)	284,604	(2,341,473)

Компанияның қаржылық жағдайы туралы есептің 2021 жылғы 31 желтоқсандағы түзетулері бар баптары төмендегі кестеде келтірілген:

<i>мың теңге</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	Түзету	Түзетілген сальдо
Капитал			
Қарызды қайта бағалау жөніндегі Резерв	477,704	(477,704)	–
Жабылмаған шығын	(2,658,833)	477,704	(2,181,129)

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін компанияның меншікті капиталындағы өзгерістер туралы есептің түзетулері бар баптары төмендегі кестеде келтірілген:

<i>мың теңге</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	Түзету	Түзетілген сальдо
Қарызды қайта бағалау жөніндегі Резерв	477,704	(477,704)	–
Жабылмаған шығын	(2,658,833)	477,704	(2,181,129)

7. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

2023 және 2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар ішінде негізгі құралдар қозғалысы келесідей ұсынылды:

<i>мың теңге</i>	Компьютер- лер	Машиналар мен жабдықтар	Көлік жабдықтары	Басқалар	Жиыны
<i>Бастапқы құны</i>					
2022 жылғы 1 қаңтарға	94,569	32,289	15,620	10,191	152,669
Түсімдер	97	5,294	–	6	5,397
2022 жылғы 31 желтоқсанға	94,666	37,583	15,620	10,197	158,066
<i>Түсімдер</i>					
2023 жылғы 31 желтоқсанға	150,250	44,164	37,603	11,781	243,798
<i>Жинақталған тозу</i>					
2022 жылғы 1 қаңтарға	(26,241)	(7,436)	(2,343)	(2,175)	(38,195)
Жыл ішіндегі тозу	(18,481)	(7,066)	(1,562)	(1,930)	(29,039)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	(44,722)	(14,502)	(3,905)	(4,105)	(67,234)
<i>Жыл ішіндегі тозу</i>					
2023 жылғы 31 желтоқсанға	(66,121)	(22,194)	(5,650)	(6,102)	(100,067)
<i>Баланстық құн</i>					
2021 жылғы 31 желтоқсанға	68,328	24,853	13,277	8,016	114,474
2022 жылғы 31 желтоқсанға	49,944	23,081	11,715	6,092	90,832
2023 жылғы 31 желтоқсанға	84,129	21,970	31,953	5,679	143,731

2023 және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша компанияның негізгі қаражаты оның міндеттемелері бойынша қамтамасыз ету ретінде кепілге қойылмаған. 2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша толық амортизацияланған негізгі құралдар жоқ.

8. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

2023 және 2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдары материалдық емес активтер қозғалысы келесідей ұсынылды:

<i>мың теңге</i>	Лицензия	Бағдарламалық қамтамасыз ету	Жиыны
<i>Бастапқы құн</i>			
2022 жылғы 1 қаңтарға	24,302	126	24,428
Түсімдер		24,326	24,326
2022 жылғы 31 желтоқсанға	24,302	24,452	48,754
Түсімдер	–	12,898	12,898
2023 жылғы 31 желтоқсанға	24,302	37,350	61,652
<i>Жинақталған тозу</i>			
2022 жылғы 1 қаңтарға	–	(54)	(54)
Жыл ішіндегі тозу	(4,861)	(1,315)	(6,176)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	(4,861)	(1,369)	(6,230)
Жыл ішіндегі тозу	(4,860)	(4,888)	(9,748)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	(9,721)	(6,257)	(15,978)
<i>Баланстық құн</i>			
2021 жылғы 31 желтоқсанға	24,302	72	24,374
2022 жылғы 31 желтоқсанға	19,441	23,083	42,524
2023 жылғы 31 желтоқсанға	14,581	31,093	45,674

9. ПАЙДАЛАНУ ҚҰҚЫҒЫ НЫСАНЫНДАҒЫ АКТИВТЕР ЖӘНЕ ЖАЛДАУ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2023 және 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде пайдалану құқығы нысанындағы активтер былайша ұсынылған:

<i>мың теңге</i>	2023 жылғы 31 желтоқсан Пайдалану құқығы түріндегі активтер-кеңсе	2022 жылғы 31 желтоқсан Пайдалану құқығы түріндегі активтер-кеңсе
1 қаңтарға	155,605	311,211
Түсімдер	485,775	–
Жыл ішіндегі тозу	(183,717)	(155,606)
31 желтоқсанға	457,663	155,605

2023 жылы Компания "QazExpoCongress "ҰК" АҚ-мен кеңсе үй-жайын жалға алудың жаңа шартын жасасты және активтердің түсуін пайдалану құқығы нысанында көрсетті. Компания болжамды жалдау мерзіміне есепті екі жылға дайындады.

АҚ «Қазақстанның Авициалық Әкімшілігі»

Қаржылық есептелікке ескертулер
2023 жылғы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша
Барлық сома мың қазақстандық теңгемен ұсынылды

9. ПАЙДАЛАНУ ҚҰҚЫҒЫ НЫСАНЫНДАҒЫ АКТИВТЕР ЖӘНЕ ЖАЛДАУ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР, жалғасы

<i>мың теңге</i>	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Бір жыл ішінде	272,707	173,885
2 жылдан 3 жылға дейін қоса алғанда	272,707	–
Қаржылық төлемдер	(87,751)	(9,846)
31 желтоқсанға	457,663	164,039

Жалдау басталған күні Компания жалдау міндеттемелерінің әділ құнын анықтау үшін жылдық 18.96% нарықтық мөлшерлемені пайдаланды. Жалдау міндеттемелеріндегі өзгерістер келесідей көрсетілген:

<i>мың теңге</i>	2023 жыл	2022 жыл
1 қаңтарға	164,039	311,211
Түсімдер	485,775	–
Жалдау міндеттемелері бойынша пайыздық шығыстар	12,352	26,713
Жалдау бойынша міндеттемелердің негізгі сомасын өтеу	(192,151)	(147,172)
Төленген пайыздар	(12,352)	(26,713)
31 желтоқсанға	457,663	164,039
<i>Оның ішінде:</i>		
Ұзақ мерзімді жалдау міндеттемелері	248,638	–
Ағымдағы жалдау міндеттемелері	209,025	164,039
	457,663	164,039

10. БАСҚА АҒЫМДАҒЫ АКТИВТЕР

2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа ағымдағы активтер келесідей ұсынылған:

<i>мың теңге</i>	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Қорлар	35,324	22,724
Берілген қысқа мерзімді аванстар	24,744	2,943
Қызметкерлерге берілген аванстар	6,395	4,087
Басқалары	8,375	1,114
Қосылған құн салығы	–	211,934
Минус: қосылған құн салығы бойынша резерв	–	(211,934)
	74,838	30,868

2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ағымдағы активтер 24,744 мың теңге баламасында 53,327 АҚШ доллары мөлшерінде берілген қысқа мерзімді аванстарды қоспағанда, теңгемен көрсетілген.

10. БАСҚА АҒЫМДАҒЫ АКТИВТЕР, жалғасы

2023 және 2022 жылдардағы қосылған құн салығы бойынша Резерв келесідей ұсынылған:

мың теңге	2023 жыл	2022 жыл
1 қаңтарға	211,934	182,397
(Қалпына келтіру) жыл бойы (21-Ескертпе)	(211,934)	–
Жыл бойы есептеу (20-Ескертпе)	–	29,537
31 желтоқсанға	–	211,934

Компания өткен жылдары қосылған құн салығы бойынша жинақталған несие сомасын пайдаланды. Бұл сома осы қаржылық есептіліктегі басқа кірістерде көрсетілген (21-Ескертпе).

11. АҚША ҚАРАЖАТТАРЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

2023 және 2022 жылғы 1 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаттары келесідей ұсынылған:

мың теңге	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Ағымдағы банктік шоттардағы ақшалай қаражат теңгемен	1,937,298	1,887,328
Минус: күтілетін несиелік шығындар бойынша резерв	(1,744)	(4,296)
	1,935,554	1,883,032

Ақша қаражаттары мен олардың баламалары мерзімі өткен емес. Ақша қаражаттарының қалдықтары және олардың баламалары несиелік тәуекел деңгейінің 1 сатысына жатады.

Ақша қаражаты бойынша күтілетін кредиттік залалдар бойынша резервтегі өзгерістер мынадай түрде ұсынылады:

мың теңге	2023 жыл	2022 жыл
1 қаңтарға	(4,296)	(2,502)
Жыл бойына есептеу	2,552	(1,794)
31 желтоқсанға	(1,744)	(4,296)

12. АКЦИОНЕРЛІК КАПИТАЛ

2023 және 2022 жылғы 1 желтоқсандағы жағдай бойынша акционерлік капитал келесідей ұсынылған:

Акциялар саны	Үлесі, %	2023 жылғы 31 желтоқсан	Үлесі, %	2022 жылғы 31 желтоқсан
"ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті" ММ	100%	1,877,337	100%	1,877,337
	100%	1,877,337	100%	1,877,337

2022 жылғы сәуірде Директорлар кеңесінің шешімі негізінде Компания Жалғыз акционерге бір акция үшін 1,000 теңге орналастыру бағасы бойынша 2,912 дана жай акциялар санында жарияланған акцияларды сатты.

13. АЛЫНҒАН ҚАРЫЗДАР

2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша алынған қарыздар келесідей ұсынылған:

мың теңге	Валюта	Өтеу мерзімі	Пайыздық мөлшерлеме	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
ҚР ИДМ КМА Қазақэроавиация ШЖҚ РМК	Тенге	1 июля 2026 года	0%	1,044,500	2,226,000
Жеңілдік (Дисконт)	–	–	–	(263,447)	(355,756)
				781,053	1,870,244
Оның ішінде:					
Қарыздардың қысқа мерзімді бөлігі				–	688,167
Қарыздардың ұзақ мерзімді бөлігі				781,053	1,182,077
				781,053	1,870,244

2021 жылғы қыркүйекте қызметтің үздіксіздігін қамтамасыз ету үшін Компания 2026 жылғы 1 шілдеге дейін өтеу мерзімімен ҚР ИИДМ азаматтық авиация комитетінің "Қазақэроавиация" РМК-дан 2,226,000 мың теңге мөлшерінде пайызсыз қарыз алды. Шартқа сәйкес негізгі борышты төлеу 2023 жылғы қыркүйектен бастап кестеге сәйкес жүргізіледі. Компания пайыздық емес қарыз бойынша дисконтты есептеу үшін жылдық 13.0% нарықтық мөлшерлемені қолданды және 2021 жылы бастапқы тану күніне 597,132 мың мөлшерінде қарыздың әділ құнына түзетуді көрсетті. Кейінге қалдырылған салықты шегергендегі капиталдағы теңге 119,482 мың теңге сомасында.

2023 жылдың қыркүйегінде Компания Шарт талаптарын өзгертуге қосымша келісімге қол қойды, осыған байланысты Компания капитал құрамында алынған қарыздарды өзгертуден дисконтты мойындады. Компания пайыздық емес қарыз бойынша өзгертілген ағындарға сәйкес дисконтты есептеу үшін жылдық 16.5% мөлшерінде нарықтық мөлшерлемені қолданды және 2023 жылы модификациялау күніне 46,245 мың теңге сомасында кейінге қалдырылған салықты шегергенде капиталында 231,225 мың теңге мөлшерінде қарызды модификациялау бойынша түзетуді көрсетті.

2023 жылғы желтоқсанда Компания алынған қарыздарды номиналды құны бойынша 810,500 мың теңге сомасына ішінара мерзімінен бұрын өтеуді жүргізді. Осыған байланысты Компания 15,772 мың теңге сомасында кейінге қалдырылған салықты шегергенде 78,862 мың теңге мөлшерінде капитал құрамында алынған қарыздарды мерзімінен бұрын өтеуден дисконттың амортизациясын мойындады.

Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы пайыздық шығыстар 244,672 мың теңгені құрады (2022 жыл: 215,160 мың теңге).

Қаржылық қызметтен міндеттемелер мен ақша ағындарының өзгерістерін салыстыру:

мың теңге	2023 жыл	2022 жыл
1 қаңтардағы қалдық	1,870,244	1,655,084
Алынған қарыздарды өтеу	(1,181,500)	–
Қаржылық қызметтен түсетін ақша ағындарына байланысты өзгерістердің жиыны	(1,181,500)	–
Алынған қарыздарды модификациялаудан Дисконт	(231,225)	–
Алынған қарыздарды мерзімінен бұрын ішінара өтеу бойынша капитал құрамындағы дисконттың амортизациясы	78,862	–
Алынған қарыздар бойынша дисконттың амортизациясы	244,672	215,160
Өзге де ақшалай емес өзгерістер жиыны	92,309	215,160
2023 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	781,053	1,870,244

14. АҚЫЛЫ ҚЫЗМЕТТЕР МЕН МІНДЕТТІ АУДАРЫМДАР БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2023 және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақылы қызметтер мен міндетті аударымдар бойынша міндеттемелер бойынша берешек мынадай түрде ұсынылған:

<i>мың теңге</i>	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Ақылы қызметтер	39,769	–
Міндетті аударымдар	17,575	–
	57,344	–

2023 және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақылы қызметтер мен міндетті аударымдар бойынша міндеттемелер бойынша берешек теңгемен көрсетілген.

15. САУДА КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда кредиторлық берешегі келесідей:

<i>мың теңге</i>	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Үшінші тараптардың сауда кредиторлық берешегі	54,098	14,261
Байланысты тараптардың сауда кредиторлық берешегі	157	157
	54,255	14,418

2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда кредиторлық берешегі теңгемен көрсетілген.

16. БАСҚА САЛЫҚТАР МЕН БЮДЖЕТКЕ ТӨЛЕНЕТІН ТӨЛЕМДЕР БОЙЫНША БЕРЕШЕК

2023 және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де салықтар мен бюджетке төленетін төлемдер бойынша берешек мынадай түрде ұсынылған:

<i>мың теңге</i>	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Төлем көзінен алынатын салық	185,464	–
Жеке табыс салығы	89,641	32,444
Әлеуметтік салық	86,153	30,671
Қосылған құн салығы	59,463	–
Зейнетақы аударымдары бойынша міндеттемелер	49,975	26,833
Әлеуметтік аударымдар бойынша міндеттемелер	3,081	2,122
Әлеуметтік медициналық сақтандыруға аударымдар бойынша міндеттемелер	5,544	3,698
	479,321	95,768

17. ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРГЕ СЫЙАҚЫ БОЙЫНША ЕСЕПТЕЛГЕН ШЫҒЫСТАР

2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметкерлерге есептелген сыйақылар келесідей ұсынылған:

<i>мың теңге</i>	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша есептелген шығыстар	106,344	51,904
Еңбекақы төлеу бойынша берешек	200	2,465
	106,544	54,369

18. МЕМЛЕКЕТТІК ҰЙЫМНАН АУДАРЫМДАРДАН ТҮСЕТІН КІРІСТЕР

Өткен жылдары, сондай-ақ ішінара 2023 жыл ішінде компанияның қызметі "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" 2010 жылғы 15 шілдедегі №339-IV Заңына сәйкес Азаматтық авиацияның ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге аударымдар есебінен қаржыландырылды, онда "Қазақавиация" РМҚ авионавигациялық қызмет көрсетуді жеткізуші аударым көзі болды.

2023 жылдың ақпан және сәуір айларында Компания "Қазақавиация" мемлекеттік ұйымынан 3,847,503 мың теңге көлемінде қызметті қаржыландыру шеңберінде аударымдардан түсімдер алды, оларды Компания пайдаланылмаған бөлігімен бірге 2023 жыл ішінде өз қызметін қамтамасыз ету үшін пайдаланды.

2023 және 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде Мемлекеттік ұйымнан аударымдардан түскен табыс төмендегідей ұсынылды:

<i>мың теңге</i>	2023 жыл	2022 жыл
Азаматтық авиацияның ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге аударымдар	4,488,693	3,417,511
	4,488,693	3,417,511

Болашақ кезеңдердің кірістеріндегі қозғалыс

<i>мың теңге</i>	2023 жыл	2022 жыл
1 қаңтарға	641,190	–
Алынған аударымдар	3,847,503	4,058,701
Бір жыл ішінде түсім ретінде танылды	(4,488,693)	(3,417,511)
	–	641,190

19. ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУДЕН ТҮСКЕН ТҮСІМ

2023 және 2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар ішінде қызмет көрсетуден түскен түсімдер келесі мақалалармен ұсынылды:

<i>мың теңге</i>	2023 жыл	2022 жыл
Ұшу қауіпсіздігін және авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуді қадағалауды жүзеге асырғаны үшін аэронавигациялық қызмет көрсетуді жеткізушілердің міндетті аударымдарынан түсетін түсім	3,014,447	–
Әуеайлақтарды (тікұшақ айлақтарын) пайдаланушылардың міндетті аударымдарынан түсетін түсім	172,620	–
Азаматтық әуе кемелерін сертификатталған пайдаланушылардың міндетті аударымдарынан түсетін түсім	184,081	–
Басқа ақылы қызметтерден түсетін түсім	120,691	–
	3,491,839	–

Табысты тапу мерзімдері:

<i>мың теңге</i>	2023 жыл	2022 жыл
Қызметтер кезең ішінде ұсынылады	3,491,839	–
Қызметтер белгілі бір уақытта беріледі	–	–
	3,491,839	–

20. ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ШЫҒЫНДАР

<i>мың теңге</i>	2023 жыл	2022 жыл
Жалақы және онымен байланысты салықтар	4,419,516	2,458,189
Ақпараттық қызметтер	880,112	–
Іссапар шығындары	607,585	440,038
Тозу және амортизация	226,298	190,821
Қызметкерлерді оқыту бойынша қызметтер	186,917	131,625
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резервті есептеу	106,328	50,227
Қол жеткізуді ұсыну жөніндегі қызметтер	23,648	18,222
Аудиторлық қызметтер	5,700	7,500
Өкілдік шығындар	9,256	4,864
ҚҚС бойынша Резерв	–	29,537
Кенес беру шығындары	–	3,356
Ақша қаражаты бойынша резервті есептеу	–	1,794
Басқа шығындар	254,042	54,625
	6,719,402	3,390,798

21. БАСҚА ОПЕРАЦИЯЛЫҚ КІРІСТЕР

мың теңге	2023 жыл	2022 жыл
Қосылған күн салығы	211,934	–
Басқа кірістер	20,162	6,551
	232,096	6,551

2023 жыл ішінде Компания өткен жылдары қосылған күн салығы бойынша қалыптасқан есептің жинақталған сомасын пайдаланды (10-Ескертпе).

22. ҚАРЖЫЛЫҚ ШЫҒЫНДАР

мың теңге	2023 жыл	2022 жыл
Жалдау бойынша қаржылық шығыстар (9-Ескертпе)	12,352	26,713
Акционерден алынған заемдар бойынша дисконттың амортизациясы (13-Ескертпе)	244,672	215,161
	257,024	241,874

23. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ҮНЕМДЕУ/(ШЫҒЫС)

Компания салықтарды Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жүргізілетін бухгалтерлік есеп деректері негізінде есептейді. Болашақ уақытта айырмашылықтар болашақ пайда үшін есептелуі мүмкін салық шығындары үшін жасалады. 2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы табыс салығы бойынша шығыстардың негізгі компоненттері төменде келтірілген:

мың теңге	2023 жыл	2022 жыл (қайта есептелді)
<i>Ағымдағы табыс салығы</i>		
Корпоративтік табыс салығы	(307,435)	–
<i>Кейінге қалдырылған табыс салығы</i>		
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша үнемдеу/(Шығыс)	68,408	57,545
	(239,027)	57,545

Компанияның қаржылық есептілігінде көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар мен табыс салығы мөлшерлемесіне көбейтілген салық салуға дейінгі бухгалтерлік кірістер арасындағы салыстыру төменде келтірілген:

	2023 жыл		2022 жыл	
	мың теңге	%	мың теңге	%
Салық салуға дейінгі пайда	1,228,610	100	(217,889)	100
Табыс салығы бойынша қолданыстағы ставкаға сәйкес есептелген табыс салығы	(245,722)	(20.00)	43,578	(20.00)
Бұрын танылмаған салық шығындарын пайдалану	5,219	0.42	–	–
Шегерілмейтін шығындар	1,476	0.12	13,967	(6.41)
	(239,027)	(19.46)	57,545	(26.41)

АҚ «Қазақстанның Авициалық Әкімшілігі»

Қаржылық есептелікке ескертулер
2023 жылғы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша
Барлық сома мың қазақстандық теңгемен ұсынылды

23. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ҮНЕМДЕУ/(ШЫҒЫС), жалғасы

Төменде активтер мен міндеттемелердің салық салынатын базасы мен қаржылық есептілікте ұсынылған деректер арасындағы уақытша айырмашылыққа тиісті есепті күнге қолданыстағы нормативтік салық ставкасын қолдану арқылы есептелген кейінге қалдырылған салықтардың сомалары келтірілген:

<i>мың теңге</i>	2022 жылғы 31 желтоқсан	Пайда немесе залал ретінде танылған	Капиталдағы өзгерістер туралы есепте танылған	2023 жылғы 31 желтоқсан
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша есептелген шығыстар	10,381	10,888	–	21,269
Басқа салықтар бойынша міндеттемелер	6,134	11,097	–	17,231
Болашақ кезеңдерге келтірілген залалдар	5,219	(5,219)	–	–
Танылмаған салық активі	(5,219)	5,219	–	–
Алынған қарыздар	(71,151)	48,935	(30,473)	(52,689)
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	(11,928)	(2,512)	–	(14,440)
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша есептелген шығыстар	(66,564)	68,408	(30,473)	(28,629)

<i>мың теңге</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	Пайда немесе залал ретінде танылған (қайта есептелген)	2022 жылғы 31 желтоқсан
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша есептелген шығыстар	5,481	4,900	10,381
Басқа салықтар бойынша міндеттемелер	719	5,415	6,134
Болашақ кезеңдерге келтірілген залалдар	120,080	(114,861)	5,219
Танылмаған салық активі	(120,080)	114,861	(5,219)
Алынған қарыздар	(119,426)	48,275	(71,151)
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	(10,883)	(1,045)	(11,928)
	(124,109)	57,545	(66,564)

24. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ОПЕРАЦИЯЛАР

Сәйкес ХҚЕС (IAS) 24 "байланысты Тараптар туралы ақпаратты ашу" байланысты Тараптар болып саналады, олардың біреуі екінші Тараптың операциялық және қаржылық шешімдерін бақылауға немесе айтарлықтай әсер етуге мүмкіндігі бар. Тараптар байланысты ма, жоқ па деген мәселені шешкен кезде олардың заңды нысаны ғана емес, Тараптар арасындағы қатынастардың мазмұны ескеріледі.

Байланысты Тараптар байланысты емес Тараптар арасында жүргізілмейтін мәмілелерге кіре алады. Мұндай мәмілелердің бағалары мен шарттары байланысты емес Тараптар арасындағы мәмілелердің бағалары мен шарттарынан өзгеше болуы мүмкін.

Байланысты тараптармен жасалатын операциялар жалпы бақылаудағы ұйыммен жасалған мәмілемен қамтамасыз етіледі.

24.

БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ОПЕРАЦИЯЛАР, жалғасы

мың теңге	2023 жыл	2022 жыл
Мемлекеттік ұйымнан аударымдардан түсетін табыс		
- "Қазақэроавиация" ШЖҚ РМК, жалпы бақылаудағы компания (18-Ескертпе)	4,488,693	3,417,511
Қызмет көрсетуден түскен түсім		
Ұшу қауіпсіздігін және авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуді қадағалауды жүзеге асырғаны үшін аэронавигациялық қызмет көрсетуді жеткізушілердің міндетті аударымдарынан түсетін түсім		
- "Қазақэроавиация" ШЖҚ РМК, жалпы бақылаудағы компания (19-Ескертпе)	3,011,163	-
	7,499,856	3,417,511

Сауда кредиторлық берешек

мың теңге	2023 жыл	2022 жыл
"Қазақэроавиация" ШЖҚ РМК, жалпы бақылаудағы компания (15-Ескертпе)	157	157

Операциялық шығындар

мың теңге	2023 жылғы 31 желтоқсанға	2022 жылғы 31 желтоқсанға
"Қазақэроавиация" ШЖҚ РМК, жалпы бақылаудағы компания (20-Ескертпе)	2,972	3,172

Негізгі басқару персоналына сыйақы

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі персонал төрт адамнан тұрады (2022 жылғы 31 желтоқсан: алты адам), оның ішінде бас директор мен оның бірінші орынбасары және орынбасарлары. Есепті кезеңде негізгі басқару персоналына сыйақының жалпы сомасы 332,337 мың теңгені құрады (2022 жыл: 283,926 мың теңге).

25.

ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ

Өз қызметіне байланысты Компания өзінің қаржы құралдарымен байланысты түрлі қаржылық тәуекелдерге ұшырайды. Компанияның негізгі қаржылық құралдарына мыналар жатады: қолма-қол ақша және олардың баламалары, кредиторлық берешек және алынған несиелер.

Компанияның тәуекелдерді басқаруын компания басшылығы акционерлермен тығыз байланыста үйлестіреді және қаржы нарықтарының құбылмалылығына ұшырауды азайту үшін компанияны қысқа және орта мерзімді ақша ағындарымен қамтамасыз етуге бағытталған.

Компания алыпсатарлық мақсаттар үшін қаржы құралдарымен сауда операцияларына қатыспайды.

Компанияның ең маңызды қаржылық тәуекелдері төменде келтірілген.

Валюталық тәуекел

Компания шетел валютасында көрсетілген кейбір операцияларды жүргізеді. Осыған байланысты валюта бағамдарының өзгеру қаупі бар. 2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның басқа ағымдағы активтері мен кредиторлық берешегі бойынша валюта бағамы өзгерген жағдайда компанияның пайдасы мен залалына айтарлықтай әсер етпейтін шамалы валюталық қалдықтары болады.

25. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ, жалғасы

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі-бұл Компанияның қаржы құралдарымен байланысты міндеттемелерді өтеу үшін қаражат алу кезінде қиындықтарға тап болу қаупі. Өтімділік тәуекелі қаржы активін әділ құнына жақын бағамен тез сата алмау нәтижесінде туындауы мүмкін.

Компания өтімді қаражатқа деген қажеттілікті үнемі қадағалап отырады, дегенмен Компанияның міндеттемелері активтермен жабылмайды. Компанияда өтімділік тәуекелін реттеу бойынша белгіленген саясат жоқ.

Төмендегі кестеде Ақшалай қаражаттардың дисконтталмаған ағындары негізінде өтеуге дейін қалған мерзімдер бөлінісінде компанияның қаржылық міндеттемелері көрсетілген:

мың теңге	Шарт бойынша ақша ағындары			
	3 айдан аз	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	Барлығы
2023 жылғы 31 желтоқсан				
Жалдау бойынша міндеттемелер	68,177	204,530	272,707	545,414
Алынған қарыздар	–	–	1,044,500	1,044,500
Сауда және өзге де кредиторлық берешек	54,255	–	–	54,255
Дисконтталмаған қаржылық міндеттемелердің жиыны	122,432	204,530	1,317,207	1,644,169

мың теңге	Шарт бойынша ақша ағындары			
	3 айдан аз	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	Барлығы
2022 жылғы 31 желтоқсан				
Жалдау бойынша міндеттемелер	43,471	130,414	–	173,885
Алынған қарыздар	–	688,173	1,537,827	2,226,000
Сауда және өзге де кредиторлық берешек	14,418	–	–	14,418
Дисконтталмаған қаржылық міндеттемелердің жиыны	57,889	818,587	1,537,827	2,414,303

Несиелік тәуекел

Несиелік тәуекел-бұл қаржы құралы бойынша бір Тараптың міндеттемені орындай алмау және екінші Тараптың қаржылық шығынға ұшырау қаупі. Компания өзінің операциялық қызметінің нәтижесінде несиелік тәуекелге ұшырайды. Компания басшылығы төтенше кредиттік тәуекелдерді болдырмау мақсатында банктердің кредиттік рейтингтерін мерзімді түрде қарайды.

мың теңге	Орналасқан жері	Агенттік	2023 жылғы 31 желтоқсандағы Рейтинг	2022 жылғы 31 желтоқсандағы Рейтинг	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
"Қазақстан Халық банкі" АҚ	Қазақстан	Fitch Rating	BBB-/ тұрақты	ЗВВ-/ позитивті	1,935,554	1,883,032
					1,935,554	1,883,032

25. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ, жалғасы

Несиелік тәуекел, жалғасы

Компанияның кредиттік тәуекелі негізінен Қазақстан Республикасында шоғырланған. Кредиттік тәуекел дәрежесі қаржы құралдары мен кредит қабілеттілігі бойынша лимиттердің сақталуын қамтамасыз ету мақсатында тұрақты мониторингтен өтеді.

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру қаупі

2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша компанияның ауыспалы сыйақы мөлшерлемесі бар қаржылық міндеттемелері жоқ.

26. КАПИТАЛДЫ БАСҚАРУ

Компанияның байлықты басқарудың ресми саясаты жоқ, дегенмен басшылық капиталды компанияның операциялық және стратегиялық қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін жеткілікті деңгейде ұстап тұру үшін шаралар қолданады.

Компанияның капиталды басқаруға қатысты негізгі мақсаттары Компанияның жарғылық капиталының құрамы мен құрылымы бойынша Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын сақтау, сондай-ақ компанияның қызметін үздіксіз негізде қамтамасыз ету болып табылады.

27. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ ӘДІЛ ҚҰНЫ

Әділ құн бағалау күні нарық қатысушылары арасындағы әдеттегі операция шеңберінде активті сату үшін алынатын немесе міндеттемені беру үшін төленетін баға ретінде анықталады. Компанияның көптеген қаржы құралдары үшін дайын нарықтар болмағандықтан, әділ құнды бағалау кезінде ағымдағы экономикалық жағдайлар мен құралға тән нақты тәуекелдер негізінде болжамдарды қолдану қажет.

Басшылық компанияның қаржылық активтері мен міндеттемелерінің баланстық құны 2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша олардың әділ құнынан айтарлықтай ерекшеленбейді деп санайды.

Әділ құнды бағалау иерархиясы

Әділ құнды анықтаудың келесі деңгейлері бар:

- 1 деңгей: белсенді нарықтардағы бірдей активтер мен міндеттемелерге баға белгіленетін (түзетілмеген) бағалар.
- 2-деңгей: тікелей (яғни бағалар сияқты) немесе жанама (яғни бағалар негізінде анықталған) бақыланатын 1-деңгей бағалары үшін қолданылатын баға ұсыныстарынан басқа бастапқы деректер.
- 3-деңгей: бақыланатын нарық деректеріне негізделмеген активтер мен міндеттемелерге арналған бастапқы деректер (бақыланбайтын бастапқы деректер).

Компанияның қаржылық активтері мен міндеттемелерінің әділ құнын бағалау 2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құн иерархиясының 2 деңгейіне жатады.

28. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Операциялық орта

Қазақстанда экономикалық реформалар және нарықтық экономиканың талаптарына жауап беретін құқықтық, салықтық және әкімшілік инфрақұрылымды дамыту жалғасуда. Қазақстан экономикасының тұрақтылығы көбінесе осы реформалардың барысына, сондай-ақ Үкімет экономика, қаржы және ақша-кредит саясаты саласында қабылдап жатқан шаралардың тиімділігіне байланысты болады.

28. **ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР, жалғасы**

Қазақстанда салық салу

Қазақстанның салық жүйесі салыстырмалы түрде жаңа бола отырып, заңнамалық нормалардың, ресми түсіндірмелердің және сот шешімдерінің жиі өзгеруімен сипатталады, көбінесе анық емес баяндалған және қарама-қайшы, бұл оларды әртүрлі салық органдарының, соның ішінде ХҚЕС-ке сәйкес кірістерді, шығыстарды және қаржылық есептіліктің басқа да баптарын есепке алу тәртібіне қатысты пікірлерді екіұшты түсіндіруге мүмкіндік береді.

Салықтарды есептеудің дұрыстығына қатысты тексерулер мен тергеулерді ірі айыппұлдар салуға және пайыздар алуға құқығы бар әртүрлі деңгейдегі реттеушілер жүргізеді. Есепті кезеңдегі салықтарды есептеудің дұрыстығы келесі үш күнтізбелік жыл ішінде тексерілуі мүмкін, бірақ белгілі бір жағдайларда бұл мерзім ұзартылуы мүмкін. Бұл мән-жайлар Қазақстанда салық тәуекелдерінің басқа елдерге қарағанда әлдеқайда жоғары болуына әкеп соғуы мүмкін. Компания басшылығы қолданыстағы салық заңнамасын, нормативтік талаптарды және сот шешімдерін түсінуіне сүйене отырып, салық міндеттемелері толық көрсетілген деп санайды.

Алайда, осы ережелерді тиісті органдардың түсіндіруі басқаша болуы мүмкін және егер олар өз ұстанымдарының заңдылығын дәлелдей алса, бұл осы қаржылық есептілікке айтарлықтай әсер етуі мүмкін.

Сот процестері

Кәдімгі Экономикалық қызмет барысында Компания әртүрлі сот процестері мен талаптардың объектісі бола алады. Компания нақты жағдайларды ескере отырып, елеулі міндеттемелердің туындау ықтималдығын бағалайды және міндеттемелерді реттеу үшін ресурстардың кетуі қажет болған кезде ғана қаржылық есептіліктегі тиісті резервті көрсетеді және міндеттеме сомасын жеткілікті сенімділікпен өлшеуге болады.

Басшылық нақты міндеттемелер, егер олар орын алса, компанияның ағымдағы қаржылық есептілігі мен қаржылық нәтижелеріне айтарлықтай әсер етпейді деп санайды.

Сақтандыру

Компания жұмыс берушінің еңбек (қызметтік) міндеттерін атқару кезінде оның өмірі мен денсаулығына зиян келтіргені үшін азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыруы бар. Сақтандыру қорғанысы компания қызметкерлеріне қатысты беріледі. Компанияның Қазақстанның коммерциялық сақтандыру компанияларынан сатып алынған сақтандыру полистеріне сәйкес міндетті сақтандыру өтемі бар.

29. **ЕСЕПТІ КҮННЕН KEЙІНГІ ОҚИҒАЛАР**

Есепті кезең аяқталғаннан кейінгі кезеңде осы қаржылық есептілік бекітілген күнге дейін осы қаржылық есептілікке ескертулерде түзетулерді немесе ашуды талап ететін компания қызметінде қандай да бір елеулі оқиғалар болған жоқ.